Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVII., št. 118

Ljubljana, petek 22. maja 1936

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 5. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

DIPLOMATSKE PRIPRAVE ZA ŽENEVSKO ODLOČITEV

Za sklepe junijskega zasedanja sveta Društva narodov bo odločilnega pomena stališče, ki ga bo zavzela nova francoska vlada

Pariz, 21. maja. d. Na Blumovo pobudo je francoska vlada naročila vsem svojim diplomatskim zastopnikom v inozemstvu, naj se točno informirajo o stališču posameznih držav glede na pereča mednarodna vprašanja ter podrobno poročajo, da bo lahko Blumova vlada še pred važnim junijskim zasedanjem sveta Društva narodov določila svoj zunanje-politični program.

Kakor izjavljajo v krogih zunanjega ministrstva, še ni izdelan točen francoski načrt za reformo Društva narodov. O tej zadevi, kakor tudi o vprašanju sankcij bo končno veljavno sklepala šele nova vlada pod močnim vplivom socialistov, bo za njene sklepe odločilnega pomena v Bruslju objavljena resolucija druge internacionale, ki poziva Anglijo, Francijo in Rusijo, naj se zedinijo v zavrnitvi italijanskega proglasa aneksije Abesinije ter ohranijo še nadalje sankcije, dokler ne bo vzpostavljena avtoriteta Društva narodov.

V razpravi o mednarodnem položaju igra važno vlogo možnost nemško-italijanskega zbližanja. Angleži izjavljajo, da bi silila Francija, če bi pritiskala na Edena, naj pospeši nemški odgovor na angleška vprašanja, Mussolinija in Hitlerja k sklenitvi politične zveze, na francoski strani pa vestern o nemško-italijanskem zbližanju ne pripisujejo nobene važnosti in sicer predvsem zaradi tega, ker so v zunanjem ministrstvu prejeli informacije, da Mussolini svojega stališča glede na avstrijsko vprašanje ni izpremenil in da je slej ko prej odločen braniti neodvisnost tudi z orožjem.

Glavna zahteva Italije — ukinjenje sankcij

Rim, 21. maja. d. V italijanskih diplomatskih krogih pričakujejo prihodnji sestanek sveta Društva narodov 16. junija s precejšnjo skrbjo, ker se more brez dvoma računati s poostritvijo mednarodnega položaja, če sankcije ne bodo ukinjene. Italija se ne čuti s politiko Društva narodov samo užaljena, temveč tudi ogrožena. To je razvidno iz zadnjih sklepov vodstva fašistične stranke, pa tudi iz komentarjev oficioznega »Giornale d' Italia«. Čeprav Italija ne misli na premoč na Sredozemskem morju, pravi omenjeni list, in ne namerava izrabiti Abesinije kot izhodišče za nadaljnje osvojitve sosednih ozemelj, je vendar izpostavljena napadom nasprotniške politike, zaradi česar ima dolžnost, da se zavaruje proti slučajnostim z vsemi sredstvi, predvsem v vojaškem pogledu. Društvo narodov predstavlja list kot mehanizem, ki se more pod vplivom politike gotovih velesil vedno izrabiti proti življenjskim in upravičenim interesom drugih držav, kar ustvarja stalno ogražanje, ki se mu mora Italija prav tako upirati s stalnim organizacijskim sistemom. Bilo pa bi napačno, če bi zaradi tega sklepali, da se hoče Italija brezpogojno ločiti od Društva narodov. Temu bi se lahko izognili, če bi se ji dalo zadoščenje z ukinitvijo sankcij. Ne manjkajo tudi glasovi, ki izražajo pod tem pogojem pripravljenost Italije, da prične zopet sodelovati v evropski politiki. Tako izjavljajo v poslužbenih italijanskih krogih, da bi bla Italija po ukinitvi sankcij pripravljena sodelovati pri zaključitvi sredozemskega pakta, pa tudi »Lavoro Fascista« izjavlja v očividno inspiriranem komentarju o položaju Anglije po zasedbi Abesinije, da pomeni italijanska Abesinija samo politično ojačenje Anglije in ne njene oslabitve.

Italijanske ponudbe Angliji

London, 21. maja d. V oficielnih italijanskih krogih so zastopniku agencije »United Press« označili kot najvažnejše ponudbe za likvidacijo abesinskega konflikta:

1. Obljubo, da se Italija odreka osnovanju velike abesinske vojske.
2. odpoklic glavnega dela v vzhodno Afriko poslanih italijanskih čet, ter
3. priznanje interesov angleško-egiptskega Sudana na področju Tanskega jezera.

Italija zahteva, da pride Društvo narodov na svojem junijskem zasedanju do končne odločitve. Italija pričakuje, da bo svet Društva narodov sklenil ukinitev sankcij, pri čemer računa na protisankcijsko razpoloženje v nekaterih ameriških latinskih državah. Italijanska vlada vidi v angleškem zunanjem ministru Edenu glavno oviro za zadovoljivo spravo z Anglijo. V kolikor označuje to italijansko mnenje Edena za razmeroma osamljenega eksponenta sankcijske politike v Angliji, opozarjajo angleški politični krogi, da je Baldwin nedavno izjavil, da predstavlja Edenevo postopanje točen izraz politike angleške vlade.

»Morningpost« poroča, da je italijanski ministrski predsednik Mussolini že pred nekaj tedni izjavil nekemu diplomatu, da je pripravljen dati zadostno jamstvo za spoštovanje angleških interesov v Afriki in izven nje, če Anglija ne bo ovirala italijinske kolonizacijske akcije v anektirani Abesiniji. Mussolini bi se zadovoljil z običajnim jamstvom v obliki posebne pogodbe, po kateri bi Anglija prevzela obveznost, da se ne bo vmešavala v italijanske zadeve v Abesiniji. Po drugem mnenju bi niti ne zahteval izrecnega priznanja proglasitve italijanskega kralja za etiopskega cesarja. Mussolini bi pristal na poseben pakt, ki bi določal obojestranske obveznosti in vseboval tudi posebno klavzulo o spoštovanju angleških interesov v Egiptu po Italiji. Če bi se sklenil tak pakt bi italijanska vlada odredila tudi umik večjih oddelkov italijanske vojske iz Libije. Končno bi bil Mussolini pripravljen predložiti Angliji še posebne predloge o nevtralizaciji Sueškega prekopa.

Mussolinijeva navodila Grandiju

Pariz, 21. maja. d. List »Information«, poroča, da je italijanski poslanik v Londonu, Grandi, prejel od Mussolinija posebna navodila za izjave, ki jih ima v kratkem podati angleški vladi. Mussolini priznava, da bi bilo Angliji v sedanjem trenutku zelo težko priznati aneksijo Abesinije po Italijanih ter se izreči za ukinitev sankcij, mnenja pa je, da bodo čas in posebni razgovori dovedli do zaželjenega pomirjenja napetosti. V to svrho je pripravljen podati izjave, da ne bo skušal razširiti rimskega imperija v severni Afriki. Kot dokaz te pripravljenosti bi na željo odpoklical bele čete iz Libije. Na drugi strani je baje Mussolini tudi pripravljen oficielno potrditi, kar je izjavil že v zadnjem intervjuvu, objavljenem v »Daily Mailu«, da ne goji italijanska vlada nobenih posebnih namenov v Egiptu in Palestini in da je pripravljena po priznanju italijanske zmage v Abesiniji in italijanskih pravic na vseh področjih obnoviti dobre odnošaje z Anglijo.

Edenove izjave v spodnji zbornici

London, 21. maja. d. V spodnji zbornici je izjavil včeraj zunanji minister Eden na neko vprašanje, da še vedno obstojajo tehnični dogovori med generalnimi štabi gotovih sredozemskih držav o kolektivni obrambi in da niso nameravani nobeni novi razgovori generalnih štabov s kakim sličnim namenom.

Prav tako je izjavil, da osebna svoboda abesinskega cesarja ni bila omejena. Abesinskemu cesarju je bil postavljen le pogoj, da za bivanja na ozemlju pod angleško oblastjo ne stori ničesar, kar bi lahko pomenilo nadaljevanje sovražnosti napram Italijanom. Na abesinskega cesarja ni bil izvršen noben pritisk, da bi ne prišel v Anglijo.

Angleška vlada tudi vzdržuje redne stike z abesinsko vlado in sicer preko angleškega konzula v Goreju v zapadni Abesiniji, kjer ima začasno sedež tudi abesinska vlada ki izvaja svojo oblast nad onim abesinskim ozemljem, ki ga Italijani še niso zasedli in ki predstavlja skoro polovico Abesinije.

Druga internacionala za nadaljevanje sankcij,

dokler ne bosta vzpostavljena avtoriteta Društva narodov in suverenost Abesinije

Rim, 21. maja. o. Današnji listi se še vedno bavijo s stališčem, ki ga bo v pogledu aneksije Abesinije zavzela bodoča francoska vlada. Pri tem opozarjajo zlasti na to, da je glasilo bodočega francoskega ministrskega predsednika »Populaire« objavilo včeraj resolucijo izvršnega odbora druge internacionale, ki je te dni zasedal v Bruslju. Resolucija naglaša med drugim:

Še enkrat se je pokazalo, da se mir ne da rešiti drugače, kakor samo z odločnim izvajanjem pakta Društva narodov. Delavska socialistična internacionala odločno odklanja vsako kapitulacijo pred izvršenimi dejstvi, ki so bili izvedeni s kršitvijo mednarodnih pogodb. Zaradi tega se mora za vsako ceno preprečiti, da bi fašistična Italija vživala sadove svojega brutalnega napada na Abesinijo. Sankcije se morajo nadaljevati še tako dolgo, dokler ne bo obnovljena avtoriteta Društva narodov in suverenost Abesinije. Socialistična internacionala smatra zaradi tega, da je potrebno najtesnejše sodelovanje med Anglijo, Francijo in Rusijo v okviru Društva narodov, ki mora slej ko prej postati središče vseh narodov, ki hočejo ohraniti mir.

Cesarska krona iz Aksuma za italijanskega kralja

Pogajanja med Vatikanom in italijansko vlado o kronanju kralja Viktorja Emanuela za abesinskega cesarja

Leipzig, 21. maja. d. »Leipziger Neueste Nachrichten« poročajo iz Rima:

Iz vatikanskih krogov nam potrjujejo, da so v teku pogajanja med vatikanskim državnim tajnikom in fašistično vlado o kronanju Viktorja Emanuela III. za abesinskega cesarja. Kronanje naj bi se izvršilo že v kratkem in sicer v cerkvi savojske rodbine s cesarsko krono, ki so jo našli v svetem mestu Aksumu. Kronanju bodo prisostvovali tudi zastopniki podvrženih abesinskih plemen. Ceremonijo naj bi opravil zastopnik papeža kot rimskega škofa, rimski vikar Marchetti Salvadiani. S to spretno izbiro bo mogel papež sam ostati v ozadju in se mu ne bo treba eksponirati v tej posvetni politični zadevi. Če se bo Vatikan odločil, da posveti politično osvojitev s kronanjem, ne bo storil tega samo zato, da bi izrazil naklonjenost italijanskemu narodu. S kronanjem za cesarja po namestniku rimskega škofa bo kralj Viktor Emanuel postal obenem zaščitnik abesinskega krščanstva, kar mu bo med abesinskim prebivalstvom dalo videz cesarja po božji milosti. Rimska cerkev se bo lotila velikopotezno misioniranja Etiopije ter bo naložila pred vsem v tej deželi denar, ki se steka za misionske namene iz vseh delov sveta.

V zvezi s kronanjem kralja Viktorja Emanuela za cesarja govore v Rimu že več dni tudi o prilagoditvi stare liberalne albertinske ustave iz l. 1848. z obema dodatnima zakonoma o pravicah ministrskega predsednika od decembra l. 1925. in o osnovanju velikega fašističnega sveta od septembra l. 1928. novemu položaju. Kakor upajo, bo Mussolini prevzel čast »kancelarja imperija«.

Vsi fašisti mobilizirani

Rim, 21. maja. o. Vodstvo fašistične stranke je danes izdalo proglas, ki pomeni mobilizacijo vseh fašistov. V smislu poziva se morajo vsi člani stranke, v kolikor že tega niso storili doslej, nemudoma vpisati v fašistično milico ter se v teku 24 ur prijaviti pri pristojnih poveljstvih. Pozivu se morajo brezpogojno odzvati vsi moški v starosti 21. do 55. let, v kolikor niso zdravniško proglašeni za nesposobne za vojaško službo. Fašistična milica, ki predstavlja popolnoma vojaško organizacijo ter je v vojaškem pogledu docela izenačena z redno vojsko, je štela doslej okrog 150.000 članov. S to mobilizacijo se bo število članov fašistične milice povečalo na približno 4 do 5 milijonov. Vsak član fašistične milice dobi takoj po vpisu vso vojaško opremo ter se v ničemer ne razlikuje od rednega vojaka. S to mobilizacijo bo imela Italija pod orožjem približno 6 milijonov mož. V diplomatskih krogih sodijo da je fašistična mobilizacija zamišljenje predvsem kot demonstracija tik pred zasedanjem sveta Društva narodov, ki bo razpravljal o italijansko-abesinskem sporu.

Balkanska zveza in Bolgarija

Sofija, 21. maja. p. Današnji »Mir« objavlja daljši članek bivšega zunanjega ministra Burova, v katerem se bavi s stališčem Bolgarije do Balkanske zveze in obširno opisuje dogodke, ki so dovedli do ustanovitve Balkanske zveze. Nihče ne more zameriti, da Bolgarija ni že takoj od vsega začetka pristopila k tej zvezi balkanskih držav, pravi med drugim. Bolgarija nima nikakih agresivnih namenov in je v teku 18 let dovolj dokazala svojo miroljubnost. Bolgarija pa je bila od vsega začetka pripravljena skleniti z vsako balkansko državo posebno pogodbo o nenapadanju, ker je prepričana, da bi se v takih neposrednih pogajanjih dala rešiti tudi razna druga doslej še sporna vprašanja, kakor najbolj nazorno kaže sporazum med Bolgarijo in Jugoslavijo.

Sestanek suverenov Male antante

Bukarešta, 21. maja. p. Po informacijah iz zunanjega ministrstva se bodo državni poglavarji držav Male antante sestali prve dni meseca junija v Bukarešti. Spremljali jih bodo tudi predsedniki vlad in zunanji ministri.

Povratek Badoglia v Italijo

Maršal Badoglio je včeraj odpotoval iz Abesinije na oddih v Italijo ter je imenoval za svojega namestnika maršala Grazianija

Adis Abeba, 21. maja. AA. Maršal Badoglio se je davi z letalom odpeljal v Italijo na krajši oddih. Za časa odsotnosti ga bo v Abesiniji zastopal maršal Graziani, ki je že včeraj prispel z letalom v Adis Abebo. V Adis Abebo je prispel tudi bivši italijanski poslanik v Abesiniji grof Vinci, ki je po dovršitvi svoje diplomatske misije služil kot prostovoljec v činu rezervnega kapetana v vrstah Grazianijeve vojske. Včeraj so prispeli v Adis Abebo tudi nekateri višji uradniki italijanske Narodne banke, ki imajo nalogo, da v sporazumu z abesinskimi gospodarskimi krogi prouče vprašanje bodočega valutnega sistema etiopskega cesarstva.

V ostalem naglo napreduje obnova reda in miru v deželi. V posameznih italijanskih uradih že delujejo italijanski civilni kolonijalni uradniki. Sprejet je bil v službo tudi del prejšnjih abesinskih uradnikov, ki so se prostovoljno podvrgli italijanski oblasti. V Adis Abebo se je iz Asmare preselil tudi italijanski kolonijalni tiskovni urad.

Iz Debre Markosa je včeraj prispela karavana abesinskih trgovcev, ki so sporočili, da se namerava ras Imru s preostankom svoje vojske v kratkem predati Italijanom. Njegovi vojaki so že popolnoma izčrpani. V ostalem zatrjujejo vojaške oblasti, da v krajih, ki še niso zasedeni, v zadnjih dneh ni bilo nobenih večjih neredov. Vesti, da je v Džimi, Kafi in Gambelu nastal upor, so neresnične. Prav iz teh dežel je v zadnjem času prišlo v Adis Abebo več karavan in potrjujejo potniki, da vlada tam popoln mir.

Včeraj sta odpotovali iz Adis Abebe v Džibuti angleška bolniška in veterinarska misija.

Okupacija Godžama

Adis Abeba, 21. maja. o. Danes so italijanske čete pod vodstvom bivšega tajnika fašistične stranke generala fašistične milice Staracea zasedle Debra Markos. S tem je večji del pokrajine Godžama prišel pod italijansko oblast.

Odpoklic angleškega in francoskega vojaštva

London, 21. maja. AA. Listi opozarjajo da so italijanske vojaške oblasti v Adis Abebi zahtevale, naj angleško in francosko poslaništvo odpošljeta iz Abesinije vojaške oddelke, ki se nahajajo v Adis Abebi z nalogo, da stražijo obe poslaništvi. V mirnem času sta imeli obe poslaništvi na razpolago po 20 francoskih odnosno angleških vojakov z dvema podoficirjema in dvema oficirjema. Vse kaže, da Italijani ne zahtevajo, naj se tudi ta dva oddelka vojaštva odstranita iz Adis Abebe. Kakor znano, sta bili straži francoskega in angleškega poslaništva v Adis Abebi v pričetku vojne z Italijo znatno ojačeni.

Ras Nasibu zastrupljen

London, 21. maja d. »Morning Post« poroča iz Kaira, da sta bivši poveljnik abesinskih čet na somalski fronti ras Nasibu in sin abesinskega vojnega ministra Mulugete hudo obolela vsled zastrupljenja s plini. Oba se nahajata v Port Saidu v zdravniški negi. Mladi Mulugeta namerava odpotovati v Palestino, vendar pa še ni prejel dovoljenja za odhod.

Dvanajst milijard lir za Abesinijo

Rim, 21. maja. d. S kraljevim odlokom z dne 19. t. m. je bila vlada pooblaščena, da lahko izda nadaljnji 2 milijardi lir za potrebe italijanske akcije v vzhodni Afriki. Po oficielnih podatkih je bilo v to svrho izdanih že 12 milijard lir.

Italijanska gospodarska pogajanja z Nemčijo

Pariz, 21. maja. o. Iz zanesljivih virov se je zvedelo, da se že teden dni mudi v Berlinu delegacija italijanskih gospodarstvenikov, ki vodi pogajanja s predstavniki nemške industrije v svrho skupne eksploatacije Abesinije. Voditelja italijanske delegacije industrijca Mattija je v teku tedna že dvakrat sprejel državni kancelar Hitler. Italijanska delegacija ima pooblastilo za sklenitev pogodbe, ki naj bi v čim krajšem času omogočila velikopotezno izkoriščanje prirodnega bogastva Abesinije. V francoskih krogih pripisujejo tej akciji Italije veliko važnost, ker kaže, da se namerava Italija zvezati z Nemčijo in tako izigrati Francijo in Anglijo.

Neguš odpotoval v Evropo

Carigrad, 22. maja. AA. Tu so se razširile govorice, da je abesinski cesar odpotoval iz Jeruzalema. V Haifi se je vkrcal na špansko ladjo »Coscio«, ki namerava odpluti v Pirej, od tam pa v Caragrad in končno v rumunsko luko Constanzo, odkoder bo cesar odpotoval v Ženevo.

Neguš častni doktor univerze v Cambridgeu

London, 21. maja. d. »Daily Express« poroča, da je bil abesinski cesar Haile Selasie izvoljen za člana univerze v Cambridgeu, kar mu daje pravico za prisostvovanje sejam univerzitetnega senata. Razen tega je bil neguš imenovan tudi za častnega doktorja iste univerze.

Upor Beduinov v Palestini

Palestinskim Arabcem prihajajo na pomoč tudi Beduini iz Transjordanije

Rim, 21. maja. o. Po vesteh agencije Stefani iz Aleksandrije je dosegla napetost v Palestini vrhunec. Položaj se je v teku včerajšnjega dne katastrofalno poslabšal in vse kaže, da bo prišlo ne samo v Palestini, marveč tudi v vseh pokrajinah do splošnega upora. **Palestinskim Arabcem so namreč priskočili na pomoč ne samo puščavski Beduini, marveč tudi Beduini iz Transjordanije. Včeraj so se dvignila vsa beduinska plemena na robu Palestine ter se zbrala v Bir Šahi. Do snoči je prišlo tjakaj okrog 15.000 Beduinov, ki pripadajo po večini plemenom, ki jih je svoječasno nahujskal sloviti polkovnik Lawrence, da so se uprli proti turški nadoblasti in se borili za interese Anglije. Na meji Transjordanije se je istočasno zbralo okrog 5000 tamošnjih Beduinov, ki nameravajo prekoračiti mejo in priti na pomoč palestinskim Arabcem. Angleške oblasti je pokret Beduinov silno presenetil. Vrhovni komisar je takoj odredil obsežne ukrepe in poslal na transjordansko mejo in proti Bir Šahi motorizirane oddelke z nalogo, da ustavijo nadaljnje prodiranje Beduinov. Na mejo Transjordanije so bila poslana močna ojačenja. Angleži se boje, da se bo uporniški po pokret razširil tudi na Egipt in so zato trdno odločeni, da upor v Palestini za vsako ceno zadušijo.**

Atentat na policijo v Jeruzalemu

Jeruzalem, 21. maja. o. Snoči je prišlo v Jeruzalem kljub najstrožjim varnostnim ukrepom angleških oblasti zopet do krvavih demonstracij. Velika skupina Arabcev je prodrla do po lopja policijske direkcije ter je vrgla v poslopje več bomb. Policija je bila o nameravanem napadu še v zadnjem trenutku obveščena in so vsi uradniki še pravočasno zbežali na varno. Zato človeških žrtev ni bilo, pač pa je znaten del poslopja porušen. Med policijo in demonstranti je prišlo do krvave borbe, v kateri je bilo pet ljudi ubitih, okrog 20 pa ranjenih. Kmalu za tem je bil izvršen nov atentat na železniško progo Jeruzalem—Tel Aviv, atentator pa je postopal tako nespretno, da ga je eksplozija peklenskega stroja, ki ga je položil na neki most, raztrgala na drobne kosce. Most je bil znatno poškodovan. Arabci so na mnogih krajih znova napadli Žide in razdejali več židovskih trgovin. Položaj je v Jeruzalemu skrajno napet.

Španski socialisti bodo podpirali vlado

Madrid, 21. maja. AA. Španski socialisti so sklenili podpirati vlado Quiroge. Njihov sklep je velikega pomena, ker se je večina socialistov, zlasti pa pristašev skrajnega levega krila pod vodstvom Larga Cabalera doslej kategorično protivila vsakemu sodelovanju. Socialisti pa zahtevajo večino resorjev v vladi in sicer samo take, ki si jih sami izberejo. Nekateri parlamentarni krogi zatrjujejo, da se bo to vprašanje še posebej obravnavalo na kongresu socialistične stranke, ki bo meseca junija. Če na tem kongresu zmagajo pristaši, ki so za sodelovanje z vlado, tedaj gotovo ne pride do razkola v stranki.

Iz Ovieda poročajo, da je socialistična glavna delavska zveza po dolgem posvetovanju sklenila, da ne bo podpirala generalne stavke, ki jo nameravajo proglasiti ekstremistični sindikalistični rudarji. Širši odbor delavske zveze je sprejel resolucijo, v kateri ugotavlja, da bi proglasitev generalne stavke v sedanjih razmerah samo škodovala delavstvu, ker se vlada sama zavzema za to, da bi se položaj delavcev izboljšal. Znano je, da vlada že posreduje v mezdnem sporu med rudarji in rudniškimi podjetji v korist delavstva. Delavska zveza je tudi sklenila izdati proglas na delavstvo in ga pozvati, naj se ne pridruži nobeni stavki, ki bi je ne odredil pristojni sindikat.

Velike poplave

Saragosa, 21. maja AA. V pokrajini Kalatajudi so nastale velike poplave, ki so napravile že nad 4 milijone škode. Vsa setev je uničena. Mnogo vasi je porušenih.

Prepoved duhovniških kandidatur v Litvi

Kovno, 21. maja. AA. Katoliške cerkvene oblasti so prepovedale duhovnikom kandidaturo pri parlamentarnih volitvah.

Huda nasprotstva med nadškofom dr. Šarićem in bosanskimi frančiškani

Že iz avstrijskih časov traja v Bosni živahna rivaliteta med svetno duhovščino in frančiškani, ki imajo v deželi že stoletja stare močne pozicije in so tudi med ljudstvom zelo popularni. Zlasti odkar je sarajevski nadškof postal dr. Šarić, se je začelo sistematično stremljenje, da bi se utrdila ugled in moč svetne duhovščine. Pri tem so se nasprotja med svetno duhovščino in med frančiškani mnogokrat tako zaostrila, da so ponovno prišla tudi v širšo javnost.

Kakor vse kaže, so odnošaji tudi v najnovejšem času zelo napeti. V »Jutru« smo že poročali o tožbi, ki so jo na civilno sodišče vložili frančiškani v Ženici zaradi nekega zemljišča, o katerem so frančiškani trdili, da je njihova last, ki pa ga je nadškofijski ordinariat pridelil imovini svetnega župnišča. Iz tega spora se je rodila afera, ki je končno privedla do dogodka, kakršen v cerkvenih krogih ni običajen. Frančiškan dr. Avgust Cičić, načelnik oddelka za vere v ministrstvu pravde, je namreč skupno z nekaterimi drugimi frančiškani tožil nadškofa dr. Šarića pred civilnim kazenskim sodiščem zaradi obrekovanja.

Dne 14. januarja t. l. je poslal nadškofijski ordinariat v Vatikan referat, ki je zelo ostro kritiziral delovanje nekaterih bosanskih frančiškanov, zlasti pa delovanje načelnika dr Cičića. Vatikan je na osnovi tega referata uvedel preiskavo in tako so za vsebino poročila zvedeli tudi dr. Cičić in drugi kritizirani frančiškani. Cičiću očita referat zlasti, da se je okužil z verskim indiferentizmom, ko se je bil bavil s politiko, in da neguje prijateljske vezi z nekatoličani. Na svojem položaju načelnika katoliškega oddelka v ministrstvu pravde dela neprestano težave sarajevskemu nadškofu ter bosanski svetni duhovščini. Čeprav stanuje v Beogradu v frančiškanskem samostanu, ne nosi redovniškega oblačila, sv. mašo pa čita v glagolici. Pri razdelitvi državnih podpor za katoliška semenišča favorizira frančiškanska semenišča na škodo drugih semenišč.

Zaradi vseh teh očitkov so dr. Cičić in tovariši, kakor že omenjeno, tožili nadškofa dr. Šarića pred civilnim sodiščem v Sarajevu. Zadeva je vzbudila v javnosti silno pozornost. Morala bi se vršiti že prva razprava, toda je bila odgodena, ker nadškofa dr. Šarića ni v Sarajevu. Mudi se namreč že nekaj tednov v Rimu, kjer je bil, kakor so poročali sarajevski listi, sprejel tudi avdijenci od papeža. Razume se, da je v Vatikanu referiral tudi o svojem sporu s frančiškani. Dosegel je, da je Vatikan naročil dr. Cičiću in drugim frančiškanom, naj umaknejo kazensko tožbo, ki so jo bili vložili proti nadškofu in nadškofijskemu ordinariatu. V aktu se opozarjajo frančiškani, da so se z apelom na civilno kazensko sodišče pregrešili proti predpisom cerkvenega prava, ki za tak prestopek grozi v skrajnem primeru tudi izobčenje iz katoliške cerkve. Seveda je po tej dramatični zaostritvi, o kateri se je izvedelo ta teden, zanimanje javnosti za nadaljnji razvoj zadeve še mnogo večje.

Kakor pišejo sarajevski listi, je glavni aker te afere dr. Avgust Cičić, v Bosni zelo znana in priljubljena oseba. Že pred vojno in tudi med vojno je bil propovednik združitve Jugoslovenov. Kot ravnatelj frančiškanskega bogoslovja je v jugoslovenskem duhu vzgajal tudi frančiškanski duhovniški naraščaj. Med vojno je napisal pesem »Od Soče do Vardarja«, ki je takrat krožila v tisočih in tisočih izvodih po Bosni in Hercegovini.

„Samouprava“ ostro napada staroradikale

Glavno glasilo »Samouprava« se vprašuje v uvodniku, kaj delajo »naši bivši prijatelji« v glavnem odboru bivše Radikalske stranke, ter prihaja do naslednjih zaključkov:

»Sedanja vlada ne gleda pri postavljanju visokih funkcionarjev na to, kateremu plemenu kdo pripada, nego samo na sposobnost poedincev in na njihovo moč med ljudstvom. Danes nihče ne more več govoriti o kaki nadvladi Srbov nad ostalimi deli. Morda je to glavni neposredni vzrok, da so mnogi bivši prijatelji in pristaši naše stranke odpadli od nje. Ako bi mogel naš predsednik razpolagati še z vsaj devetimi ministrskimi portfelji, potem bi preko noči izginilo mnogo sedanjih glavnih in postranskih odborov. Ako bi bilo 20 do 25 ministrskih portfeljev, potem bi bili vsi apetiti nasičeni in vse bi bilo v najboljšem redu . . .

Kaj je storil dr. Stojadinović tej gospodi, da ga danes tako ogorčeno napada v času, ko je zbral v JRZ vsaj dve tretjini nekdaj tako močne in slavne Radikalne stranke? Morda bi jim bilo ljubše, da se razdelimo še v dve ali tri nove skupine ter da za vedno izgubimo zgodovinsko nalogo, ki nam jo je zapustil naš neumrli voditelj Nikola Pašić?«

Glasila JRZ so staroradikale okrog glavnega odbora že ponovno definitivno položila v grob, enako kakor pohorce in vso Jugoslovensko nacionalno stranko. Zato je vsekakor malo čudno, da na te in one še vedno na novo streljajo z uvodniškimi topovi. Zanimiva je vsekakor konstatacija, da se »ne more več govoriti o kaki nadvladi Srbov« in da bi to utegnilo biti glavni vzrok, za secesijo staroradikalov. Ako bi se pojmi o tem razčistili, bi moglo to biti zelo koristno za nadaljnji razvoj naše notranje politike.

Ljotić o hrvatskem vprašanju

V Sarajevu je imel predsednik »Zbora« bivši minister Dimitrije Ljotić sestanek svojih pristašev. V svojem govoru se je dotaknil tudi hrvatskega vprašanja in med drugim dejal:

»Ko sem se mudil v Dubrovniku, sem opazil neke neljube pojave. Ako naj bo to hrvatsko vprašanje, potem o njem ni mogoče razpravljati, kaj šele se pogajati. Če pa je vsebina hrvatskega vprašanja želja po pravici in blagostanju, potem ni to več samo hrvatsko, nego naše splošno vprašanje. Motijo se oni, ki mislijo, da je bila Jugoslavija stvorjena preko noči. Zadnje kretnje so bile samo odstranitev zastora pred odrom, na katerem se je 13 vekov vršil veliki zgodovinski proces. 13 stoletij je preteklo, kar smo prišli na to ozemlje. Medtem so ustanovili Bolgari, Srbi, Hrvati vsak za sebe svojo državo. Vse te države pa so živele samo po 200 let. Prav Hrvati so na podlagi tega ugotovili, da morejo trajati na jugoslovenskem jugu posamezne države samo kratek čas. Na slovanskem jugu, kjer se govori en jezik, je mesto samo za eno, dobro organizirano državno tvorbo. Če mislijo Hrvati, da je Jugoslavija plod zablode, potem naj povedo to svojim prednikom. Naj reče dr. Maček: Jugoslavija je tu in ona je moja država. V njej živi moj narod od Subotice do Djevdjelije, pa bo že s tem rešeno hrvatsko vprašanje. Potem se dr. Mačku ne bo treba pogajati z nami, ker bo sam lahko reševal vsa vprašanja, med njimi tudi hrvatsko. Ničesar nimamo proti temu, da upravlja dr. Maček vso državo. Ne moremo pa pristati na to, da bi vladal samo nad tretjino ali četrtino Jugoslavije.«

Hud poraz Ljubljane v Celovcu

Celovec, 21. maja.

Ljubljanska nogometna reprezentanca, ki je bila sestavljena samo iz igralcev SK Ljubljane v postavi Logar — Hassl, Jug — Sočan, Slamič, Boncelj — Zemljič, Grintal, Jež, Slapar, Šlamberger, je danes nastopila v Celovcu proti tamošnji reprezentanci.

Celovec : Ljubljana 9 : 2 (1 : 1)

Ljubljana je bila hudo poražana, toda rezultat je docela nerealen. Poznamo stanje ljubljanskega in celovškega nogometa, nato pa je tudi jasno, da rezultata 9:2 za Celovec nikakor ne moremo smatrati za merilo moči obeh nogometnih reprezentanc.

V prvem polčasu je bila igra povsem izenačena in se je tekma tudi končala neodločeno 1:1. V vodstvo so prišli Celovčani, nato pa je izenačil Grintal. Ta rezultat je tudi ostal do 30. minute drugega polčasa. Tedaj pa je sodnik g. Mohrer diktiral enajstmetrovko proti Ljubljani. Presenečenje med igralci in tudi med občinstvom, ki je glasno vprašalo »zakaj?«. Nihče si ni mogel tolmačiti te enajstmetrovske, po kateri je Celovec vodil z 2:1. Izenačenje je nato dosegel Jež. Pa je zopet sledila brez vsakega vzroka enajstmetrovka proti Ljubljani. Občinstvo, ki je bilo objektivno, se je zavzemalo za Ljubljano ter glasno protestiralo proti sodniku. Celovec vodi s 3:2. Ljubljanski igralci so nato, ko so videli nastop sodnika, popolnoma izgubili voljo ter sploh niso več branili, tako da je padal gol za golom. V drugem polčasu je namesto Sočana igral Šinkovec.

Tekmi je prisostvoval tudi naš konzul, ki je šel našim igralcem v vsakem oziru na roko.

Concordia : Gradjanski 2 : 1 (0 : 1)

Zagreb, 21. maja. o. Danes se je vršila prvenstvena derby tekma med Concordio in Gradjanskim, za katero je vladalo zelo veliko zanimanje, ker je bila zelo važna za vprašanje prvaka ZNP. Zasluženo je zmagala Concordia z 2 : 1 (0 : 1). Ostala prvenstvena rezultata: Hašk : Hajduk 5 : 0 (2 : 0), Slavija (Varaždin): Sparta 2 : 1 (0 : 0)

★

Dunaj : Austria : Vienna 3 : 0 (2 : 0). Pokalni finale. Austria je s to zmago postala pokalni prvak Dunaja ter si je priborila sodelovanje v tekmovanju za srednjeevropski pokal. — FAC : WAC 2 : 1 (2 : 0). Prvenstvena tekma. WAC izpade po tem porazu iz I. razreda.

(Ostali rezultati na 5. strani.)

Zaprtje, nenormalno

razpadanje in gniloba v črevesju poneha po uporabi naravne

FRANZ-JOSEFOVE

grenčice.

Ugl. reg. S. br. 15485/35

Odkritje spomenika pesniku Domjaniću

Zagreb, 21. maja. o. Na Tuškancu je bil danes slovesno odkrit spomenik hrvatskemu pesniku Dragutinu Domjaniću. Slavnosti so prisostvovali predstavniki vseh kulturnih in nacionalnih organizacij ter delegati Penklubov iz Zagreba, Beograda in Ljubljane, Jugoslovenske akademije, Društva hrvatskih književnikov, Matice Hrvatske, Poljske zveze itd. Svečanosti sta prisostvovali tudi mati in sestra pokojnega pesnika. O pomenu Domjanića je govoril predsednik zagrebškega Pen-kluba Wiesner-Livadić, nakar je v imenu občine prevzel spomenik v varstvo zagrebški župan Erber.

Smrtna nesreča apelacijskega sodnika

Beograd, 21 maja. p. Snoči se je smrtno ponesrečil sodnik apelacijskega sodišča dr. Ivan Jelić, dolgoletni predsednik beograjskega trgovskega sodišča in bivši inspektor ministrstva pravde. Na potu domov je skočil z drvečega tramvaja tako nesrečno, da je prišel pod kolesa ter obležal takoj mrtev.

Beležke

Seja vodstva JNS

V sredo 27. maja bo seja akcijskega odbora Jugoslovenske nacionalne stranke. Na seji bodo razpravljali o dosedanjem poteku dela za reorganizacijo stranke in o pripravah za kongres, ki se bo vršil, kakor je znano, dne 28. junija v Beogradu.

Zelene kravate na taboru JRZ v Mengšu

»Domoljub« objavlja kot podeželski organ slovenskega dela JRZ naslednji poziv:

»Po preganjanju in zatiranju vsega, kar je dišalo po slovenstvu, je na lansko kresno noč nastopila svoboda. Dobro vam bo še v spominu vsem tistim, ki ste v binkoštnih dneh l. 1932 se udeleževali proslav za 60-letnico dr. Korošca v Domžalah, v Komendi, v Mengšu in Šenčurju, kako je bivši režim pošiljal bajonete nad vse. Kdo ni bil v tistih časih preganjan in zaprt, če je vzklikal dr. Korošču? Toda nasilje ni moglo zatreti v slovenskem ljudstvu čuvstev, ki jih je gojilo do svojega voditelja. Slovenski narod je trpel in zmagal. Za četrto obletnico, ko se je pričelo preganjanje in zatiranje vseh prijateljev, ki so sledili slovenskemu voditelju, sedanjemu notranjemu ministru dr. Korošču, bo priredila organizacija JRZ velik političen tabor za ves kamniški okraj. Po sv. maši se bo razvil sprevod po trgu. Na shodu bodo govorili zastopniki vlade in voditelji Slovencev. Zato pridite vsi naši prijatelji, ki zaupate svojemu voditelju dr. Korošču. Pridite vsi, ki ste bili pred štirimi leti na proslavi v Domžalah, pridite vsi iz Šenčurja in Komende, izpod Šmarne gore. Pridite v zelenih kravatah, ki bodo v sprevodu tvorile poseben oddelek.

„Cvičkarske okrožnice“

Starešina slovenskih krščanskih socialcev Jože Gostinčar, bivši minister in dolgoletni poslanec SLS, je napisal v glasilu krščanskih socialistov »Delavski Pravici« daljši članek o »Jugoslovanski strokovni zvezi«. S tem člankom je g. Gostinčar znova potrdil, da stoji docela na strani mladih, ki se bore proti temu, da bi se strokovne organizacije brezpogojno vezale na to ali ono politično stranko. Med drugim piše g. Gostinčar:

»Razumljivo je, da nobena dobra stvar ni brez nasprotnikov, oziroma sovražnikov. Tako je imela Jugoslovanska strokovna zveza že takoj izpočetka nasprotnike, posebno take, ki niso imeli z njo nobenega posla, ali pa so ji hoteli le osebno zagospodovati. Gledalo se je vse skozi politična očaal in JSZ naj bi delala vs ele po političnih odredbah. Tako se je vgnezdila misel, da so tudi nepolitične organizacije celice političnih strank. Zaradi tega in pa zaradi borbe proti kapitalističnemu izkoriščanju delovnega ljudstva je postala JSZ kamen spotike političnim mogotcem. Porast JSZ je nekatere zaskrbel ter so pričeli divjo gonjo proti njej. Izmišljali so si razne napake, ki naj bi jih imela. Predvsem je premalo katoliška, pomežikuje s komunisti, ne priznava Pijeve okrožnice, leze nekako v marksizem in končno premalo poudarja nedeljski počitek z verskega stališča. To so glavni grehi Zveze, ki jih na njej ugotavljajo neki ljudje po svoji metodi. Toda niti enega navedenih grehov ta gospoda, ki je ni sram lagati, ne more dokazati. Pošiljajo se iz neke »čarovniške« kuhinje v Ljubljani razne okrožnice, ki naj služijo kot priporočilo za »združence«, ali kakor jim pravijo »zelence« pri duhovnikih in prosvetnih društvih in za klevete proti JSZ. Te okrožnice zelo diše po unionskem cvičku, vprašanje pa je, kdo plača stroške?«

Kriza v belgijski klerikalni stranki

V nedeljo bodo v Belgiji parlamentarne volitve. Že ves čas po vojni ima Belgija tri glavne stranke: liberalno, klerikalno in socialistično. Zadnji dve sta bili ponavadi enako močni, liberalna stranka je bila slabša. Za nedeljske volitve pa splošno napovedujejo veliko nazadovanje klerikalcev na korist socialistov. Klerikalna stranka preživlja namreč hudo krizo, ki jo je izzvalo njeno mladinsko krilo, organizirano v veliki, fašistično ali hitlerjevsko nastrojeni organizaciji »Rex«. Kriza se je poostrila še prav posebno, ko je vodja mladinskega pokreta Leon Degrelle spomladi obtožil predsednika klerikalne stranke Seegersa korupcije, češ da je izrabil svojo politično pozicijo za rešitev neke banke, pri čemer da je močno oškodoval hranilnice.

Zadeva se je najprej obravnavala interno v vodstvu stranke. Degrelle je zahteval, naj se Seegers umakne iz političnega življenja. Baje pod vplivom škofov Seegers tega ni hotel storiti, marveč je Degrella tožil zaradi žalitve in obrekovanja. Razprava je trajala precej časa, končala pa je z oprostitvijo Degrella in s tem obenem z moralno obsodbo Seegersa, ker je sodišče oprostilno sodbo utemeljilo z izrekom, da se je Degrellu posrečil dokaz resnice za njegove očitke Seergesu.

Oprostilna sodba je bila seveda za belgijsko javnost prava senzacija in jo v volilni borbi zlasti socialisti spretno izrabljajo proti klerikalni stranki in njenim kandidatom.

Zadružni dnevi v Zagrebu

Zagreb, 21. maja. o. Danes so se pričeli v Zagrebu zadružni dnevi, organizirani o priliki letne skupščine Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev. Dopoldne je bila seja upravnega nadzornega odbora zveze, popoldne pa se je vršila predkonferenca delegatov, na kateri so obravnavali razne interne organizacijske zadeve ter izvolili posamezne odbore, ki bodo v okviru letne skupščine obravnavali posamezne zadružne probleme. Odbori bodo začeli poslovati jutri dopoldne. Jutri ob 11.30 bo prispela v Zagreb deputacija bolgarskih zadružnikov, ki jim pripravljajo svečan sprejem. V soboto bo slavnostna seja Zveza nabavljalnih zadrug v proslavo 15-letnice njenega obstoja, 30-letnice obstoja konzumne zadruge uslužbencev državnih železnic v Zagrebu in 15-letnice obstoja zagrebške kreditne zadruge državnih nameščencev.

Gospodarstvo

Minimalne mezde in enakost konkurenčnih pogojev

Zagrebško združenje industrijcev za savsko banovino je nedavno sestavilo poseben odbor, sestoječ iz predsednikov in podpredsednikov posameznih skupin, da prouči prednačrt uredbe o minimalnih mezdah, kolektivnih pogodbah, pomirjenju in arbitraži in da zavzame k temu načrtu svoje stališče. Posamezne skupine so o načrtu posebej razpravljale, nakar se je sestal odbor, ki je soglasno sklenil poslati ministrstvu za socialno politiko odgovor, ki v obliki predstavke poudarja naslednje:

Medtem ko se v savski in dravski banovini izvajajo zakonske določbe o delovnem času, o plačilu nadur, o zaščitnih higienskih ukrepih v podjetjih, o delavskih poverjenikih, o inspekciji dela itd. z vso strogostjo, se v drugih krajih naše države te določbe sploh ne izvajajo ali pa se izvajajo z največjo obzirnostjo. Tako neenako izvajanje zakonskih določb na istem državnem področju ustvarja neenake pogoje dela: ta neenakost pa ni samo moralnega značaja, temveč posega globoko tudi v materialna vprašanja produkcije, tako da je dejansko otežkočena konkurenčna sposobnost podjetij, kjer se strogo izvajajo navedene zakonske določbe, ki prinašajo materialna bremena in obveznosti. Iz teh razlogov je razumljivo, da mora industrija savske banovine pristopiti k oceni prednačrta uredbe z največjo rezervo in s skrbjo, **da se ne bi z uveljavljenjem take uredbe še povečala neenakost v pogojih dela med industrijskimi podjetji krajev, v katerih se bo tudi ta uredba izvajala z vso strogostjo in industrijskimi podjetji v krajih, kjer se take določbe ne bodo izvajale ali se bodo izvajale samo deloma. Združenje industrijcev odločno odklanja iz teh razlogov ugotavljanje minimalnih mezd po banovinah in zahteva, da se določijo osnovne minimalne mezde za vso državo;** na temelju teh osnovnih minimalnih mezd bi se šele lahko določile dejanske minimalne mezde v posameznih krajih. Združenje v ostalem osvaja v principu sistem kolektivnih mezd v zvezi z arbitražnim postopanjem s pridržkom, da stavi k tem določbam načrta še podrobne pripombe. Končno so v predstavki iznešene še nekatere načelne pripombe glede oseb, na katere bi se uredba nanašala, kakor tudi v pogledu angažiranja administrativnih organov v raznih odborih, ki so predvideni v tem načrtu uredbe. Predstavka je bila v prepisu dostavljena tudi trgovinskemu ministru.

Gospodarske vesti

= **Pred novimi trgovinskimi pogajanji.** Po končanih trgovinskih pogajanjih z Nemčijo v Zagrebu in s Španijo v Madridu se vrše v zunanjem ministrstvu priprave za celo vrsto novih pogajanj. Te dni bi se morala pričeti pogajanja z Grčijo, ki pa so bila na željo grške vlade za nekaj dni odgodena. Prav tako se ima revidirati pogodba s Turčijo in skleniti nov sporazum z Albanijo. Končno so za letos predvidena še pogajanja z Norveško, Dansko, Finsko, Estonijo, Litvo in Latiško. Ministrstvo je preko gospodarskih korporacij pozvalo vse trgovske in industrijske organizacije, da do konca tega meseca pošljejo za ta pogajanja konkretne predloge in da iznesejo svoje želje.

= **Anketa o kmečkih dolgovih.** Iz Beograda poročajo, da je Narodna banka na lastno iniciativo pričela anketo, da ugotovi koliko je sedaj zaščitenih kmečkih dolgov. Najprej hoče Narodna banka ugotoviti obseg meničnih dolgov in je izdala vprašalne pole, ker se vprašanja nanašajo na višino posameznih menic, višino dolgov, na plačilne roke, na eventualno hipotekarno ali drugo garancijo, na višino neplačanih obresti, na uporabo menic v eventualnem reeskontu ter končno na obseg protestiranih in iztoženih menic. Denarni zavodi morajo na ta vprašanja odgovoriti do konca maja. Namen te ankete je, kakor poroča beograjsko »Vreme«, da se ugotovi sedanje stanje, kajti od prve ankete, ki jo je napravilo trgovinsko ministrstvo je že poteklo več let. Od tedaj so se razmere že precej spremenile, zato je treba podatke revidirati, pa tudi izpopolniti. Z novo anketo Narodne banke bo ena od najvažnejših skupin kmečkih dolgov točno proučena. List nadalje navaja, da obstojajo številni predlogi za rešitev kmečkih dolgov, od katerih mnogi globoko posegajo v gospodarsko življenje in bi zahtevali usodne spremembe v vsem gospodarskem ustroju. Mnogi od teh predlogov tudi niso izvedljivi. Na podlagi rezultatov nove ankete ne bo več tako težko najti rešitve, ki bo pravilna in pravična.

= **Naš klirinški dolg v Češkoslovaški — 242 milijonov Din.** Naš klirinški dolg v Češkoslovaški nadalje naglo narašča, ker se je letos znatno povečal naš uvoz češkoslovaškega blaga (tekstilnih surovin), dočim se naš izvoz v Češkoslovaško ni v enaki meri dvignil. Dne 15. maja je znašal saldo našega klirinškega dolga nasproti Češkoslovaški 133.8 milijona Kč to je po oficijelnem tečaju 242 milijonov Din. Ob koncu lanskega septembra je znašal naš dolg le 77 milijonov Kč, ob koncu decembra 90.6, ob koncu februarja 97.5, ob koncu marca 110.0, ob koncu aprila 128.7 in 15. maja 133.8 milijona Kč.

= **Izvoz lesa v Anglijo.** Te dni se je mudil v Splitu generalni direktor Šipada dr. Ulmanski v zvezi z organizacijo izvoza lesa v Anglijo. V Šipadovem skladišču v Šibeniku so sedaj velike količine rezanega lesa, ki bo izvoženo v Anglijo. Parnik Dubrovačke plovidbe »Srebrno« je že vkrcal 7500 m³ lesa. To je prva večja partija lesa za izvoz v Anglijo. Sledili pa bodo še drugi večji transporti.

= **Pred novo devalvacijo rublja.** Kakor znano je Rusija pred meseci izvedla devalvacijo rublja, in sicer na eno četrtino prejšnje vrednosti, ki je bila le še nominalna. Odpravili so vsako trgovanje v tujih valutah na ozemlju Rusije, da bi domači valuti pripomogli do polne veljave. Novi relaciji 1 rubelj enako 3 francoski franki se je morala prilagoditi tudi vsa trgovina z inozemstvom. Kmalu pa so se pokazale težkoče zaradi tega, ker nova relacija izdaleka ne ustreza dejanski kupni moči rublja, ki je mnogo manjša. Ker sovjetska vlada pri nakazilih ruskim državljanom od strani prijateljev in sorodnikov v inozemstvu ne dovoljuje več izplačil v inozemski valuti, temveč le v rubljih po novi pariteti, so skoro prenehala ta nakazila, saj dobe naslovniki izplačane v rubljih zneske, ki daleč ne ustrezajo vrednosti nakazila. Tudi v turističnem prometu so nastale velike težkoče. Turisti, ki potujejo v Rusijo sicer lahko v inozemstvu plačajo po primernih cenah v naprej vse stroške za potovanje, v Rusiji sami pa morajo izdajati za malenkostne nakupe cigaret, pijač, vstopnic itd. ogromne zneske, ker morejo zamenjati tujo valuto le po oficielnem novem tečaju 1 rubelj enako 3 francoski franki. Še večje težkoče so se pojavile v državnih podjetjih, ki morajo uvoženo blago zaračunati prav tako po tej predpisni relaciji. Kakor sedaj poročajo, je pričakovati novo devalvacijo rublja, ki naj bolj prilagodi notranjo kupno moč rublja njegovemu tečaju. V poučenih krogih zatrjujejo, da bo sploh uvedena nova valutna edinica, kar sklepajo iz nedavnih izjav Stalina in Molotova.

= **Tesavriranje zlata v Franciji.** V zadnjih tednih se je v Franciji zaradi slabosti franka še povečalo tesavriranje zlata. Ker oddaja Francoska banka le zlato v velikih blokih, ne pa tudi zlatnikov, so se zlati kovanci v Franciji že precej podražili nasproti pariteti. Razvila se je živahna kupčija z zlatniki. Zlato v blokih izvažajo v London, kjer ga zamenjajo za angleške sovereigne (zlate funte), ki jih potem prodajo v Franciji. Ker je povpraševanje po teh sovereignih zelo veliko, jim je tudi v Angliji cena narasla, in sicer na 34 do 35 šilingov nasproti dejanski zlati vrednosti 32 šilingov 8 penijev. V stremljenju, da podpre intencije Francoske banke proti tesavriranju zlatnikov, je sedaj Angleška banka pozvala vse trgovce s plemenitimi kovinami, da ne kupujejo sovereignov po višji ceni nego to ustreza ceni za zlato v blokih. Ta poziv Angleške banke je v finančnih krogih izzval veliko pozornost, zlasti ker so v teh krogih mnenja, da se bodo sovereigni nadalje pod roko prodajali v Francijo.

= **Dobave.** Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 3. junija ponudbe za dobavo desk za postelje do 4. junja za dobavo raznih slikarskih in zidarskih čopičev do 8. junija za dobavo smirkovega platna in steklenega papirja ter paste in tekočine za čiščenje kovinskih predmetov. Splošni oddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 25. maja ponudbe za dobavo konceptnega papirja in rjavega kartona. Dne 22. t. m. bo intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo 1.809 m³ drv za celjsko garnizijo. Dne 25. maja bo pri komandi mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu pismena ofertna licitacija za dobavo 21.600 m belega duka in 18. junija za dobavo raznih tkanin za zastave naše in tujih držav. Dne 8. junja bo v pisarni inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za popravilo konjušnice v Mariboru. Dne 19. junja bo v direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu ofertna licitacija za dobavo 1100 metrov armiranega enofaznega kablja. 22. junja bo pri ekonomskem oddelku direkcije drž. železnic v Beogradu ofertna licitacija za dobavo 20691 raznih električnih žarnic 23. junja za dobavo svetilk, stearinskih sveč v pločevinastih posodicah in cilindričnih stekel ter 24. junija za dobavo raznega električnega instalicijskega materijala za razsvetljavo vagonov. Licitacije se vrše samo za domače izdelke.

Blagovna tržišča

BOMBAŽ

+ **Liverpool**, 20. maja. Tendenca komaj stalna. Zaključni tečaji: za maj 6.21 (prejšnji dan 6.27), za dec. 5.60 (5.66).

+ **Newyork**, 20. maja. Tendenca komaj stalna. — Zaključni tečaji: za maj 11.62 (11.62), za dec. 10.31 (10.44).

Dva šahovska turnirja

Moskva

Moskva, 21. maja. V VI. kolu se je končala samo ena partija. Dr. Lasker in Capablanca sta remizirala. V prekinjenih partijah Eliskases - Rjumin ima slednji boljšo pozicijo, v partiji Lilienthal - Kan ima slednji izglede na zmago, Botvinik stoji boljše proti Flohru, dočim je partija Ragozin - Löwenfisch izenačena.

Nauheim

Nauheim, 21. maja. i. V III. kolu je dr. Aljehin premagal Rellstaba, ki je nekorektno žrtvoval figuro, Weissberger je sijajno premagal Van den Boscha, Heinicke je dobil proti Stahlbergu figuro in zmagal. Ahues se je v popolnoma izgubljeni poziciji proti dr. Vidmarju rešil s trikratnim ponavljanjem poteze, ker je bil Vidmar v časovni stiski in je bila zaradi tega partija remis. Bogoljubov je prekinil s Keresom. Ima premoč kmeta, vendar bo partija najbrž remis.

Stnje po III. kolu: Ahues, dr. Aljehin, Weissberger 2, dr. Vidmar, Heinicke 1½, Bogoljubov, Keres 1 (1), Rellstab, Van der Bosch, Stahlberg 1.

Nemški pravniki v Beogradu

Beograd, 21. maja. p. Nocoj je prispela v Beograd večja skupina nemških pravnikov, ki so se udeležili nedavnega kongresa nemških juristov v Leipzigu ter napravili sedaj izlet v južnovzhodne države, da prouče tamošnje pravne razmere. Beograjski pravniki so pripravili svojim nemškim tovarišem prisrčen sprejem. Nemški gosti je si bodo jutri ogledali razne pravne ustanove v Beogradu, zvečer pa odpotovali v Sofijo.

Vremenska napoved

Poročilo zemunske meteorološke službe z dne 21. t. m. Depresija z deževnim vremenom nad Evropo, visok pritisk nad Britanskimi otoki in Rusijo. V Jugoslaviji je temperatura nekoliko porastla. Minimum Caribrod 8, maksimum Beograd 26 stopinj.

Zemunska vremenska napoved: Oblačno, ponekod dež.

Domače vesti

* **Važno za šole in učne zavode!** Izkoristite priliko otvoritve ljubljanskega velesejma za poset naši beli metropoli. Posetite velesejmsko razstavo, ki bo letos bogato založena z najraznovrstnejšimi novimi in praktičnimi izdelki naše domače industrije in obrti. Poset velesejma pa ne bo zgolj v pouk! Spoznanje, da sami zmoremo z marljivim in vztrajnim delom kriti, neodvisno od inozemstva, vse svoje lastne potrebe, naj dvigne nacionalno samozavest naše nadebudne mladine. Mnogo zanimanja bodo gotovo vzbudile posebne razstave v okviru velesejma: »Sodobna gospodinja«, male živali, pohištvo in gostinska razstava. Končno bo mladina na veseličnem prostoru našla svoji starosti primerne zabave. Tobogan, vrtiljaki, avtodrom in velemestni variete, ki si ga bodo lahko zastonj ogledali, bodo gotovo razveselili mlada srca. Vstopnina od 30. maja do 8. junija znaša 3 Din, ako je obisk skupen pod vodstvom učiteljstva.

* **Banska palača v Novem Sadu bo veljala 34 milijonov Din.** Zidati jo bodo začeli čez mesec dni. Načrte je napravil arhitekt g. Dragiša Brašovan. Palača bo stala v najmodernejšem delu Novega Sada na Bulvarju kraljice Marije. Zgrajeni bosta dve impozantni poslopji: uradna palača in banski dvor. Zaenkrat je na razpolago 17 milijonov Din, kar zadostuje, da bosta obe palači spravljeni pod streho. Pri zidavi bo zaposlenih okrog 500 delavcev in bodo dela te dni razpisana.

* **Kako se modernizira Beograd.** Na dunavski, dorčolski strani Beograda se nahaja predelce mesta, ki je dejanski prava sramota za prestolnico, kakor je na drugi strani ona zloglasna Sava-Mala in še dalje tam Jatagan-Mala. Pištolj-Mala se imenuje ta starinski kot med modernimi stavbami, za silo zgrajene kolibe, pol lesene, pol ilovnate, pravo leglo vseh mogočih bolezni. Že zdavnaj je bilo sklenjeno v mestnem občinskem svetu, da se porušijo te kolibe, ali se je vedno odlašalo. Toda sedaj pa je vendar prišel konec vsaj za dobršen del Pištolj-Male. Zjutraj je prišla komisija, takoj za njo pa oddelek mestnih ognjegascev, pa so zapeli krampi in rovnice in je padala koliba za kolibo. Ljudem, ki so stanovali v njih, so dali samo toliko časa, da so izvlekli iz kolibovja revščino. Marsikdo med njimi je protestiral, češ da ni še plačano stanovanje za toliko in toliko mesecev. Drugi je trdil, da je plačal stavbišče, pa si sam postavil kolibo. Toda vsi ugovori niso pomagali. Koliba je padala za kolibo, stanovalci pa so s svojimi stvarmi ostali na ulici, to se pravi, na travniku, kjer tudi prenočujejo, ko nimajo drugega stanovanja. Občina jim je pač porušila kolibe, ali ni poskrbela za njihovo nastanitev. Tako je pač najmodernejše.

PRI LJUDEH, NAGNJENIH K MAŠČOBI se izkaže naravna

FRANZ - JOSEFOVA

grenčica kot zanesljivo in prijetno učinkujoče sredstvo za iztrebljanje, ki se more tudi dolgo uporabljati brez posebne dijete.

FRANZ - JOSEFOVA

grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami.

* *Preokret v stavki pri »Tivarju«.* Kakor poročajo zagrebški listi, je v sredo prišlo 150 delavcev na policijo v Varaždinu izjavit, da so pripravljeni obnoviti delo pri »Tivarju«, ako se jim res povišajo mezde, kakor je tovarna te dni javno obljubila. Pogajanja se nadaljujejo in bo delo verjetno v kratkem obnovljeno. Stavka v tovarni »Tivar« traja že od 29. aprila, torej 24 dni, in utrpijo znatno škodo delavci kakor tovarna, občina in država.

* **Delfini ovirajo ribolov.** Ob Hrvatskem Primorju se je zadnje čase pojavilo nenavad. mnogo delfinov, ki močno nagajajo ribičem pri ribolovu in v znani divjosti trgajo mreže. Svojčas so ribiči v glavnih ribiških središčih dobivali puške, s katerimi so lahko preganjali delfine. Ribiči nameravajo iznova prositi, da se jim dovoli streljanje požrešnih delfinov.

* *Roditelji,* uporabljajte za deco zobno pasto Baby-Sistom.

* Tovarna JOS. REICH sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izdelavo.

* **Strahovito neurje v Medjimurju.** V torek popoldne je zavladal nad Medjimurjem orkan s strelo in točo. V Čakovcu in po vaseh je začela voda zalivati hiše. Toča je zbila njive, vrtove in sadovnjake. Posebno hudo so prizadete občine Sv. Martin na Muri, Podturen, Sv. Jurij na Bregu in Mursko Središče. Veter je porušil mnogo streh in izruval številna drevesa. Strela je treščila v hišo Ivana Goloba v vasi Šenekovcu. V kuhinji sta bili tedaj žena Helena in 24 letna hči Rozalija, ki je sedela pri oknu in opazovala nevihto. Strela jo je ubila na mestu, Heleno pa precej poškodovala. Naravnost čudno je, da v hiši ni nastal požar. Nevihta je trajala dobri dve uri in zdaj nudijo medjimurska polja in vasi žalostno sliko, pokrajina je skoro upostošena, ljudje obupani.

* **Potniški vlak je treščil v avtomobil.** V torek zvečer je v bližini postaje Raselice zadel potniški vlak iz Sarajeva v avto slavonskega industrijca inž. Mladena Lakića. Industrijec se je peljal v limuzini iz Dubrovnika s svojo prijateljico Zoro Ravinovo proti Sarajevu. Na ovinku ni čul žvižgov in ropota vlaka. Ravno ko je limuzina hotela čez progo, je treščila vanjo lokomotiva in jo pognala pred se, potem pa jo zadela še enkrat da jo je vrgla 12 metrov stran od proge. Drugi udarec je bil usoden. Avtomobil se je razbil. Inž. Lakić in gospa Ravinova se nista mogla premakniti iz vozila. Vlak se je medtem ustavil in ljudje so prihiteli ponesrečencema na pomoč. Gospa Ravinova je bila nezavestna in precej hudo poškodovana na prsnem košu in hrbtenici, dočim ima inž. Lakić razbito koleno. Oba ranjenca so prepeljali v zdravilišče v Sarajevo.

* **Še so na svetu ljudje,** ki se boje sodišča. V Dobrem selu blizu Prištinje se je zastrupil 65-letni Stevan Radaković, po rodu iz Like. Vzrok: poklican je bil na sodišče zaradi družinskih razmer, pa se je rajši odločil za smrt, kakor da bi imel opravka s sodniki.

* **Denar je zbiral za delavce in za sebe.** V Virovitici je obiskoval neki Jos. Vidmar trgovine in zbiral prispevke za nekakšen »akcjski odbor neodvisnih sindikatov tekstilnega delavstva Jugoslavije s centralo v Zagrebu.« Neki znanec ga je v Virovitici slučajno razkrinkal kot sleparja, vendar pa je Vidmarju uspelo pobegniti in ga zdaj zasleduje policija. Vidmar je izkoristil stavko tekstilnih delavcev v Varaždinu in je po vsej državi zbiral prisevke. Zlasti dobre uspehe je imel v Vojvodini. Dobival je tudi po 50 dinarjev in nabral samo v zadnjih dneh okrog 10.000 Din. Star je 35 let.

* **Spor med starimi cionisti in — revizionisti.** Dogodki v Palestini močno razburjajo židovske organizacije po vsem svetu. Povzročili so tudi spor med cionisti in cionisti-revizionisti v Zagrebu. Nova cionistična organizacija je v zagrebških listih objavila svoj proglas, s katerim zahteva, naj vodstvo stare cionistične organizacije takoj odstopi. K odstopu vas pozivajo mrtvi in ranjeni rojaki v Palestini, ki so postali žrtve vaše slabe politike, s katero ste zastrupljali židovski narod polnih 15 let, stoji v proglasu. Niso toliko krivi Arabci, ki ubijajo, ker so pač Arabci. Tudi Angleži, ki so mirno gledali preganjanje židovskega prebivalstva, niso toliko krivi, ker so pač Angleži. Kriva pa je po navedbi obširnega proglasa cionistična eksekutiva, ki je propagirala selitev židov v Palestino, a se ni brigala prej za varstvo naseljencev.

* **Krvava družinska tragedija.** V Lasovcu pri Bjelovaru je trgovec Aleksander Weiss moral večkrat po opravkih. Posledica je bila, da si je žna Marija našla ljubimca, nekega Janka Gibičarja. Weissu je bilo to razmerje znano, vendar je celo dopuščal, da je Gibičar prenočeval v njegovi hiši. Naposled je Weiss ponudil Gibičarju svojo hišo naprodaj, kar je slednji sprejel in mu hišo takoj plačal. Weiss pa je začel denar zapravljati in ko ni imel pare več, se je vrnil domov in začel Gibičarja preganjati iz hiše. Ker se Gibičar ni hotel umakniti, je Weiss zažgal hišo, ki je pogorela do tal. Weissova žena, zapuščena od Gibičarja in od moža, povrhu popolnoma osiromašena, se je vrnila k materi. Te dni jo je tam obiskal Weiss in se začel z njo prepirati. V pretepu pa je žena bila močnejša in je začela moža davitl. V tem je prihitela njuna hčerka, ki je prinesla materi sekiro. Tedaj je Weissovka razbila možu glavo. Sama se je potem javila orožnikom, ki so jo odgnali v preiskovalni zapor v Bjelovaru.

* **Ponovno se je maščevala.** Pred tremi leti je mlada Evica Radoševičeva nasula svojemu nezvestemu ljubimcu Antunu Štimcu v Leskovici, ki se je poročil z drugo, sode v oči. Štimac je izgubil eno oko. To pa Evici ni bilo dovolj, zato ga je te dni napadla še s sekiro in ga nevarno poškodovala po glavi. Štimac je bil prepeljan v osiješko bolnišnico v brezupnem stanju.

* **Roparski napad na trgovca.** V Vraniloviču pri Sopotu je v noči na ponedeljek šest neznanih razbojnikov, oboroženih z noži in puškami, napadlo trgovca Živomira Paunoviča, ko se je vračal domov. Zahtevali so od njega 50.000 Din, ki jih je dobil od neke prodane zemlje. Ker jim je zatrjeval, da nima denarja, so ga povedli v njegovo žitnico in ga tam mučili, nato pa še v hišo, kjer so se lotili tudi njegove žene Slavke. Oba so vbadali z noži in ju drugače mučili. Naposled pa je Slavka dejala, da ima 20.000 Din zakopanih v vinogradu svojega očeta. Razbojniki so povedli ženo na označeno mesto, da jim pokaže zaklad. Tam pa je žena začela glasno vpiti na pomoč, da bi priklicala očeta. Ker se je že danilo, so se razbojniki ustrašili in zbežali. Paunoviča in njegovo ženo so nevarno ranjena prepeljali v bolnišnico. Orožništvo je uvedlo energično preiskavo.

* **Dve uri pred poroko samomor z elektriko.** V Kumboru v Boki Kotorski je bil zaposlen v električni centrali elektromehanik 30letni Miroslav Havelka. V ponedeljek bi se bil moral poročiti z lepotico Rozo, toda pred poroko je obupal. Dve uri prej, preden bi moral z nevesto stopiti pred oltar in ko je bilo za svatbo že vse pripravljeno, se je nesrečni ženin podal v centralo in se ubil z električnim tokom 6.000 voltov.

DANES ob 14.30

MIKI IN SILLI REVIJA V BARVAH

FILM Z.K.D. V MATICI

CENA: Din 3.50.

Iz Ljubljane

u— **Pravoslavna parohija** obvešča vernike, da bo obhajala vojaška kapela, posvečena sv. Cirilu in Metodu, v nedeljo 24. t. m. svojo cerkveno slavo. Pri bogosluženju ki se začne ob 9.30, bodo sodelovali tudi duhovniki sosednih parohij. Verniki se pozivajo, da se cerkvene proslave polnoštevilno udeleže.

u— **Umrla je na Aljaževi cesti 4. gospa Jožefa Kapljeva,** soproga bakrarskega mojstra in posestnika. Vzorno mater bodo jutri ob 16. spremili k večnemu počitku. — V hiralnici na Vidovdanski cesti je umrla gospa Frančiška **Bizovičarjeva.** Pogreb bo danes ob 16. — Pokojnima blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje.

u— **Trije ranjenci z dežele.** Na kirurškem oddelku so včeraj sprejeli v oskrbo 23-letno posestnikovo hčerko Rozo Mrharjevo iz Prigorice pri Dolenji vasi, ki jo je bil eden izmed fantov na vasi, ko se je igral z revolverjem, po nesreči precej nerodno ranil v glavo. Iz Krnice pri Bledu so pripeljali v bolnišnico 3-letnega kočarjevega sina Vinka Pogačarja, ki je na nepreviden način prišel do slamoreznice, da mu je porezala nekaj prstov na levi roki iz Igleniča pri Veliki Loki na Dolenjssem pa 2 leti starega sinčka poljskega delavca Romana Stariča, ki je bil v kuhinji zvrnil lonec vrele kave nase in se precej hudo opekel.

u— **Električna kuhalna plošča** mora v vsako hišo. Kako se kuha na njej, bodo videle gospodinje danes ob 16. na Bregu 8. Vstop prost.

u— **Opozorilo!** Obveščamo gospodinje, da se vrše vsak petek zvečer ob 20. v radionski poslovalnici na Mestnem trgu predavanja o pravilnem pranju z radionom. Vabimo vse tiste gospodinje, ki so čez dan zaposlene, da se v lastnem interesu udeleže teh večernih predavanj in da pridejo drevi ob 20. v radionsko poslovalnico.

ELITNI KINO MATICA TELEFON 21—24

NA SPLOŠNO ŽELJO ŠE DANES ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Hitite, da ne zamudite si ogledati to res lepo himno ljubezni in upanja

AVE MARIJA

JUTRI: SLAVNI ROMAN VICKI BAUM:

„ŽENSKO JEZERO“

Iz Celja

e— *Mestni svet* bo imel danes ob 18. redno sejo. Na dnevnem redu so poročila odborov.

e— *Protituberkulozni teden.* V sredo zvečer je bil v parku dobro obiskan koncert pevskega društva »Oljke«, jutri ob 20.30 pa se bo pričel istotam koncert delavskega pevskega društva »Zarje«. Krajevna protituberkulozna liga v Celju se zahvaljuje učencem deške meščanske šole, ki so pod vodstvom strokovnega učitelja g. Grašerja napravili za protituberkulozni teden več lepih slik, ki so razstavljene v izložbah.

e— *Kino Union.* Danes ob 16.30 in 20.30 velefilm »Legong« in dve predigri.

Iz Maribora

a— **Dan sokolske pripravljenosti.** Na poziv saveznega načelstva je meddruštveni odbor sklical za včeraj zjutraj ob tričetrt na šesto uro na zbornem mestu v Narodnem domu obvezen sestanek **vsega mariborskega sokolstva.** Pozivu se je odzvalo **nad tisoč disciplineranih Sokolov** in Sokolic, ki so z vojaško godbo na čelu krenili preko drž. mosta na letno telovadišče Sokola I. Po pozdravu sokolski zastavi in vdanostnem pozdravu Nj. Vel. kralju je godba zaigrala državno himno. Predsednik meddruštvenega odbora prof. **Struna** je v daljših izvajanjih med drugim poudarjal pomen takšnih sestankov ter pozval zbrane Sokole k disciplineranosti. Načelnik meddruštvenega odbora učitelj **Hočevar** pa je podčrtal pomen skupnega sokolskega dela v Mariboru in pozval vse navzoče k obvezni udeležbi na nedeljskem pomladnem meddruštvenem javnem nastopu v Ljudskem vrtu. Za zaključek je zbrano sokolstvo odpelo himno »Hej Slovani«, nakar so se posamezne edinice razšle.

a— **V mariborskem Letalskem domu,** kakor se bo odslej imenovala delavnica vrlih mariborskih jadralnih letalcev v gradu, je bil včeraj dopoldne ob 11. uri slavnostni sestanek članov mariborske jadralne skupine. Po pozdravu skupinskega predsednika g. Danila Vahtarja, ki ga je izrekel navzočim in posebej mestnemu predsedniku dr. Juvanu ter zaslužnemu dobrotniku ravnatelju D. Humeku, je izročil mestnemu predsedniku lep spominski album, g. Humeku pa je sporočil, da ga je skupina izvolila za svojega prvega častnega člana, in mu je izročil krasno diplomo.

a— **Otvoritev strelske sezone** je bila včeraj dopoldne na preurejenem vojaškem strelišču v Radvanju. Mariborski strelci in lovci so se otvoritvenega streljanja udeležili v častnem številu.

a— **Zaradi zadržanosti prof. Šesta** se za nocoj napovedano njegovo predavanje v Ljudski univerzi preloži na prihodnji teden.

a— **Otvoritev razstave.** Včeraj ob 11. dopoldne je bila otvorjena v veliki kazinski dvorani razstava slik in kipov slovenskih umetnikov, ki obsega 75 umetniških del in ki se je udeležuje 16 umetnikov najrazličnejših struj, o čemer smo že poročali. V dvorani so se zbrali številni ljubitelji slikarske in kiparske umetnosti, med njimi tudi zastopniki raznih mariborskih oblastev ter kulturnih organizacijah. Otvoritveni nagovor je imel akademski slikar g. Fran **Tratnik** iz Ljubljane, ki je v jedrnatih besedah označil pomen razstave.

a— **Gibanje nacionalnih zasebnih nameščencev.** Novi odbor tukajšnjega Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev se je na svoji seji konstituiral okoli: Tomo Trop, predsednik; dr. Fran Vatovec, podpredsednik; Rado Leban, tajnik; Nada Markežičeva, blagajničarka.

a— **Zanimivo predavanje.** V ponedeljek 25. t. m. bo govoril univ. profesor dr. Erich Voegelin, sloviti dunajski znanstvenik v Ljudski univerzi o borbi Azije za nadvlado v Evropi.

a— **Nova postojanka naših mornarjev** V okviru Jadr. straže se je ustanovila te dni pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah nova mornarska sekcija. Predsednik nove sekcije je profesor Sirk. V odboru so: Milče Šinkovec, Franjo Arnuš, Franc Mesarec, Ivan Perko in Franc Šnofl.

a— **Iz vinarske in sadjarske šole.** Enodnevni tečaj za poletna dela v vinogradu in pokončevanje škodljivcev in bolezni vinske trte bo v ponedeljek 25. t. m. na tukajšnji vinarski in sadjarski šoli. Začetek ob osmih.

a— **Otvoritev novega broda,** ki bo spajal studenško stran z otokom, bo na binkoštno nedeljo. Dela gredo že h koncu. Za novi brod hvaležni zlasti kamniški delavci, ki bodo preko njega imeli zvezo s Studenci, kjer so zaposleni v delavnicah državnih železnic.

a— **Zgorela je domačija** posestnika Antona Drea na Ciglencih. Hiša je bila krita s slamo. Škoda znaša preko 20.000 dinarjev.

a— **Čolne kradejo.** V bližini Käferjevega kopališča Ob Bregu so neznanci v noči na četrtek odpeljali 6 m dolg čoln, ki je last Leopolda Korenjaka.

a— **Vlom v magdalensko župnišče.** Se neizsledeni rokomavhi so se vtihotapili v magdalensko župnišče in sicer v sobo služkinje Marice Radoličeve, ki so ji odnesli razne predmete v vrednosti okoli 1200 dinarjev. Dalje so se oglasili neznani vlomilci v stanovanju posestnice Marije Grajfonerjeve v Selnici ob Muri ter ji odnesli čevlje, obleko in perilo v skupni vrednosti okoli 1000 dinarjev.

a— **Z Dunaja je prišla v Maribor končat si življenje.** 24-letna zasebnica Mici Medekova je prispela te dni z Dunaja v Maribor, kjer je bila na obisku pri nekih znancih na Radvanjski cesti. Nenadno je izginila in zapustila listek čudne vsebine po kateri je mogoče sklepati, da si je končala življenje. Vzroki niso znani.

Trije posestniki žrtve požigalca

Dobrepolje, 21. maja.

V torek malo pred 6 zjutraj je nastal nevaren požar v Bruhanji vasi, občina Dobrepolje. Goreti je začela kašča posestnika Alojzija Babiča. Nato je ogenj preskočil na poslopje Franca Klinca, ki mu je zgorelo vse razen kozolca. Zraven pa je postal žrtev plamenov še hlev Antona Drobniča. Vsa škoda je le približno na polovico poravnana z zavarovalnino. Vse kaže, da je bil ogenj podtaknjen.

Požar bi bil lahko postal usoden za vso vas, če ne bi bili tako hitro nastopili gasilci iz Zagorice, Dobrepolja, Zdenske vasi in Kompolja, ki so se pod spretnim vodstvom člana župne uprave g. Miloša Kavčiča lotili gašenja in preprečili še večjo nesrečo. Ta požar naj bo ponoven opomin nekaterim možem, ki ne morejo razumeti, kako nujno potrebno je gasilstvo.

Dečka zagrešila pet vlomov

Poljčane, 21. maja

Huda pokvarjenca sta bratca 14-letni Ivan in 12-letni Lojze iz Ljubične pri Poljčanah. Navzlic mladim letom imata za seboj že žalostno življenje. Za šolo jima ni mar in poklicni vzgojitelji se zaman trudijo, da bi ju spravili na pravo pot. Te dni sta pa zagrešila kar pet vlomov. Uporabila sta priložnost, ko je naš kraj obiskal ban in so bili ljudje odsotni z doma.

Najprej sta se zglasila pri Gumzejevi Mariji v Poljčanah kjer sta snela kuhinjsko okno, da sta prišla v notranjost. Prebrskala sta vse in odnesla več predmetov in nekaj drobiža. Nato sta vdrla v Pšeničnikovo trgovino. Tu ju je pa zalotil trgovski pomočnik, toda ptička sta se mu izmuznila izpod rok in zbežala.

Naslednji dan sta zgodaj zjutraj obiskala hišo 81-letne Veglerjeve Marije pod Ljubično, ki je bila tedaj pri maši. Odnesla sta ji iz skrinje 100 Din in nekaj drugih malenkosti. Naslednji žrtvi sta bila viničarja Urlep Jurij in Godec Franc pod Ljubično, ki sta jima nepridiprava pobrala razen drugega tudi nekaj denarja.

Kakšna zlikovca sta to, izpričuje tudi dejstvo, da sta že v predšolski dobi zažgala hišo. Spala in potikala sta se vedno po gozdu. Mlada rokovnjača je slednjič orožnik izsledil skrita v domači krušni peči. Ljudje upajo, da bosta spravljena v poboljševalnico, da bo mir pred njima.

Sokol

Tekme zasavskega sokolskega okrožja

Zasavsko sokolsko okrožje, ki ga vodijo učitelj br. Veno Taufer kot načelnik, Anica Jerebova kot načelnica in br. Drago Jordan kot tajnik, prav lepo napreduje. Nedavno smo imeli okrožne tekme, ki so se jih udeležili člani in članice ter moški in ženski naraščaj iz Litije, Šmartnega in Ponovič — Save. Skrb za prihodnjo dejovno dobo bo, da se pritegne k sličnim prireditvam tudi članstvo iz ostalih edinic našega okrožja: iz Vač, Kresnic in Polšnika.

Tekme so bile v litijskem Sokolskem domu. Sodniški zbor je sestojal iz domačih sodnikov, iz Ljubljane pa so došli štirje člani; župni načelnik br. Smole Albin, br. Prosenc Ivan in sestri Medičeva in Kržanova. Vseh tekmovalcev je bilo 43, ki so tekmovali v prostih vajah, na drogu, bradlji in gredi. V slednjem je oba ženska oddelka, ki pa zato nista nastopala na drogu.

Pri **članih** sta dosegla prvi dve mesti br. Taufer Veno in br. Borišek Jože, oba iz Litije (279 točk), tretje Šmarčan br. Mrzelj Pojde, četrto br. Srečnik iz Litije, peto pa br. Logar Srečko iz Ponovič.

Pri **članicah** so zasedla prva tri mesta Litijanke, in sicer sestre Tičeva Jelena, Jenkova Darka in Dovjakova Elica, četrto pa s. Bizjakova Marica kot prva Šmarčanka.

Litijani so se odrezali tudi pri **moškem naraščaju.** Prva tri mesta imajo bratje Planinšek Milan, Končar Miloš in Borišek Milan, četrto in peto Šmarčana Boštjančič Jože in Paš Emil, najboljši Ponovičan Gradišek Tone pa šesto.

Ženski naraščaj: Litijanke sestre Juvanova Martina je na prvem mestu, Babnikova Vida na drugem in Anželjeva Zlata na tretjem Šmarčanki Vadnjalova in Črnigojeva Zvonka sta na četrtem in petem mestu.

Sokol Ljubljana — Šiška. Drevi ob 20. bo predaval profesor Ernest Turk o pokretu jugoslovenskih dobrovoljcev med svetovno vojno. Film »Ukradena ljubezen«. Vstopnina 3 Din.

Mala antanta — jamstvo vzajemnosti

Potreba kulturne konvencije — Izlet v ČSR

V nedeljo je bil, kakor smo že beležili, v Beogradu običajni občni zbor Zveze Jugoslov.-češkoslov. lig. Zbor je bil obiskan po številnih delegatih lig za vse kraljevine. V področju kraljevine Jugoslavije obstoji danes že 19 lig. Lige dravske banovine so bile zastopane takole: liga v Ljubljani po predsedniku g. dr. Egonu Staretu in tajniku g. dr. Vladimiru Murku, ki je zastopal tudi ligo na Bledu, Celju in Ptuju. Mariborska liga je bila zastopana pa predsedniku ministru n. r. dr. Vekoslavu Kukovcu, liga v Kranju pa po g. Važachi.

Letošnja skupščina je bila zanimiva. Dosedanji poslevodeči podpredsednik g. Momčilo Milošević je otvoril skupščino ter podal poročilo o delovanju Zveze. Nadaje so bila podana poročila o delovanju vseh važnejših lig v kraljevini Jugoslaviji, med drugimi posebno poročilo lige v Zagrebu, Ljubljani in Mariboru. Poročilo o delovanju lige v Ljubljani je podal predsednik g. dr. Egon Stare. Zlasti poročilo lig v Zagrebu, Skoplju, Ljubljani in Mariboru so žele glasno pritrjevanje skupščine. Občni zbor je počastil s svojo navzočnostjo tudi poslanik Č. S. R. g. dr. Girsa, kateremu je izrekel dobrodošlico poslevodeči podpredsednik g. Momčilo Milošević v imenu Zveze J. Č. lig v Beogradu, nato pa g. dr. Egon Stare v imenu lig dravske banovine, predsednik zagrebške lige Bogunović v imenu lig savske banovine. G. poslanik dr. Girsa je v daljšem govoru podčrtal važnost delovanja lig za zbližanje obeh bratskih narodov z željami za nadaljnje, še uspešnejše delovanje.

Ker je dosedanji predsednik nar. posl. dr. Kosta Kumanudi izjavil, da izvolitve za predsednika več ne sprejme, je na predlog dr. Egona Stareta občni zbor soglasno izvolil za predsednika Zveze J. Č. lig v Beogradu dolgoletnega in vedno delovnega poslevodečega podpredsednika g. Momčila Miloševića. Nadalje so bili izvoljeni za podpredsednike: gg. dr. Josip Barić, podpredsednik Državnega sveta, dr. Egon Stare, advokat iz Ljubljane, in dr. Milovan Zoričić, predsednik upravnega sodišča v Zagrebu. Nadalje so bili v odbor izvoljeni razen starih bivših odbornikov še gg. dr. Vekoslav Kukovec, predsednik lige v Mariboru, dr. Mesesnel, predsednik lige v Skoplju, Bogunović, predsednik lige v Zagrebu, dr. Sobol, predsednik lige v Crikvenici; v nadzorni odbor pa med drugimi tudi g. Varacha, tajnik lige iz Kranja. Prepričani smo, da bo novi odbor pod vodstvom novega predsednika g. Miloševića še veliko bolj energično kakor dosedaj se oprijel dela v korist obeh bratskih narodov in držav.

Slednjič je dr. Egon Stare predložil občnemu zboru z obširnejšo motivacijo resolucijo, katero je občni zbor z navdušenjem sprejel in ki se glasi: »Verni vsem našim dosedanjim težnjam glede realnega izvajanja češkoslovaško jugoslovanskega bratstva vidimo v delu Male antante in njenega gospodarskega sveta najboljše jamstvo, da se bodo lepe ideje J. Č. lig pretvorile v dejstva. V iskreni želji, da bi imela v bodočnosti češkoslovaško-jugoslovenska vzajemnost trden in stalno utrjen temelj, izražajo vse J. Č. lige, včlanjene v Zvezi J. Č. lig v Beogradu ponovno zahtevo, da se obstoječa deklaracija o kulturnem sodelovanju med ČSR in kr. Jugoslavijo čimprej spremeni v kulturno konvencijo z veljavnostjo zakona, v kateri bi bile ugotovljene vse možnosti vzajemnega sodelovanja, tako na poprišču kulturnega kakor tudi gospodarskega udejstvovanja«.

Tudi centrala lig v Pragi je sprejela na svojem občnem zboru slično resolucijo, ter je izdelala že obširnejši osnutek take konvencije. Upamo, da bodo težnje občnega zbora našle primerno podporo pri odločujočih činiteljih obeh bratskih držav, ter da se sklene tudi med ČSR in Jugoslavijo slična konvencija, kakor že obstoji med Jugoslavijo in Poljsko, kar bi izredno pripomoglo k še ožjim stikom obeh bratskih narodov in držav. **Slednjič so delegati tudi soglasno sklenili, da priredi zveza veliko ekskurzijo v ČSR v pričetku oktobra,** pri kateri naj bi bili zastopani vsi odličnejši predstavniki našega javnega življenja, posebno pa vse poedine lige. Pri tej priliki se hočejo delegati lig pokloniti predsedniku ČSR, dr. Edvardu Benešu in g. predsedniku T. G. Masaryku, ter pri tej priliki tudi za prihodnjost izdelati skupno s centralo Č. J. lig v Pragi skupen delovni program.

In zdaj – tlakovanje s ploščadjo

Pričetek zaključnih del pri regulaciji Ljubljanice

Slapovje sredi Ljubljane: Gradaščica se zliva v strugo Ljubljanice

Preden se poslovimo od betonskega korita naše Ljubljanice, naj omenimo še enkrat Gradaščico, ki so jo dne 16. t. m. prvič spustili po urejeni strugi v nanovo betonirano dno Ljubljanice. Vsi delavci Dukičevega gradbenega podjetja so se preselili v prulsko strugo, ki je dolga do zatvornice na Špici še okrog 450 metrov. V njej sedaj mrgoli delavcev najrazličnejših branž, ki so se z veliko vnemo posvetili pesmi dela in vztrajanja.

Desna brežina na Prulah

Kako je urejena po načrtih, se da že sedaj razvideti, saj je v glavnih potezah dovolj pregleden njen celotni profil prav tja do konca. Zgornji del te brežine, ki bo mogoče še letos obložen s travnato ruševino in katero bo morala oskrbeti ljubljanska mestna občina, pada v treh metrih navzdol do dober meter široke poti. Po njej polagajo tirnice, po katerih bodo spravljali v vagončkih prav od Špice kamenje, prepeljano v čolnih iz kamenoloma v Preserju, kjer že dober mesec dni okrog 20 hrvatskih delavcev pripravlja in kleše lomljeno skalovje. Spodnji brežinski del od te poti navzdol bo obložen do sedem metrov globoko v strugo s tem navoženim kamenjem.

Delavci so vso to brežino v razdalji okoli sto metrov že načrtno uredili, pospravili kakih sto količev, ki so štrleli iznad brežine, deloma jih požagali ali populili. Na teh koleh so nekdaj stale kabine Koširjevega kopališča in Robinzonovo po sestvece ali pa so številni ribiči na njih privezovali svoje čolne in ondi sušili mreže. Tik ob zadnjem betonskem oporniku so v višini kake štiri metre naleteli pri urejanju brežinskega sveta na škarpo, ki je preostala najbrž še izza zadnje regulacije menda v l. 1826.

Na tej brežinski strani so malo pre nekdanjim Koširjevim kopališčem zadeli na močan curek in so mislili, da je kak neugnan studenec izpod Grada. Zadnje tedne so se prepričali, da je na Grudnovem nabrežju počila vodovodna cev, iz katere je voda namakala ondotno zemljo. Sedaj so to cev popravili ter zamašili in »studenca« ni več.

Tlakovanje s kamenito ploščadjo

Kakor hitro bodo gotovi z odkopom naplavin in ilovice, prično s polaganjem ploščadi v struginem koritu. Ko bo teren zniveliran, bodo na to plast nasuli srednje debelega gramoza in nanj zlagali obsekano kamenje ter zamašili špranje s peskom. Že 14 dni pripravlja skupina kamnosekov vse potrebno za to ploščad.

Pred praznikom so začeli polagati debelo kamenito ploščad že na prulski strani tik na obrežju naslonjenega betonskega opornika. Spodaj v strugi je ta ploščad zavarovana s pilotovo zagatno steno, na katero ob obrežju nalagajo težko ploščato kamenje kar na suho. To delo izvršuje osmerica kamnosekov-specialistov, doma iz primorskih krajev od Sušaka in Crikvenice. Strugino ploskev iz kamenja bodo naslonili na brežinsko obloženo ploščad istotako kar na suho. Čim bodo prve priprave končane, bodo najbrž tudi kamnoseki radi hitrejšega napredovanja dela zaposleni v dveh šihtah.

Izkopani materijal

Ker bodo zravnani vsi ovinki, bo na ta način skrajšan vodni odtok, obenem se bo raztegnilo Ljubljaničino korito na potrebno profilovo širino. Pretesno in preplitvo dno z nezadostnim odtokom ter zastajanjem vode je namreč večkrat povzročilo na prostranem Barju večje poplave. V tem delu struge — kakor je videti — prevladujejo naplavine, večinoma mivka, pomešana s prstjo, in prav malo leži tod ilovnatega blata. Tako izkopavanje in nalaganje hitreje napreduje. Kopljejo istočasno na obeh obrežjih.

Mnogo se govori, da bo sedanja lokomotiva zaradi urnejše odpreme dobila v kratkem svojo posestrimo, saj so že postavili nov izogibovalni tir po Gradaški ulici od Petelinove brvi do Trnovskega mosta, kjer se bosta lokomotivi lahko srečavali in odhajali vsaka v svojo smer. Hlapon še vedno odvaža izkopani materijal za Kolezijo in je doslej zasut ves podaljšek Lepega pota, kakor tudi podaljška Langusove in Haydrihove ulice. Stara struga Gradaščice preko igrišča »Jadrana« je v celoti zasuta z delom Pasjega broda vred.

Še to in ono

Od Jekarskega mosta se nadaljuje gradnja dva metra visokih betonskih opornikov. Piloti in deske bodo vznožno zavarovali obrežne škarpe. Teh pilotov bodo do Opekarskega mosta zabili preko tisoč komadov. Le njihovo zabijanje, ki se vrši ročno, gre prepočasi od rok. Pri takem tolkaču je zaposlenih po šest mož, katerih eden dirigira z »Auf!«

Kaj bo z očiščenjem naplavljenega proda v strugi? povprašujejo nekateri. Kadar bo voda upadla na skrajni nivo, utegnejo očistiti strugo do jeza ob čevljarskem mostu, do koder veže pogodba gradbeno tvrdko. Šele po končanih regulacijskih delih do Špice bodo ta jez podrli. — Stroj za mešanje betona, ki je opravljal ves čas toliko važno vlogo, so očistili, ga namazali in stoji sedaj pod košatim kostanjem, čakajoč na poslednje ukaze. . .

Naša zdravilišča za bolne na pljučih

Tudi to zdravilišče je last delavskega zavarovanja. Povprečno dnevno število slovenskih zavarovancev znaša 25 oseb. Zdravilišče je bilo otvorjeno l. 1927. in ima 212 postelj, ter je tudi drugače najmodernejše urejeno. Uspehi zdravljenja so odlični. Zdravniška služba je poverjena primariju g. dr. P. Samardžiji, ki ga imajo naši bolniki v najlepšem spominu. Tudi ta sanatorij je za pretežno večino prebivalstva, zlasti za kmetski stan, nepristopen, ker so oskrbni stroški previsoki. Protituberkulozna borba mora iti za tem, da bo ves siromašni narod lahko deležen sanatorijskega zdravljenja.

Lep praznik v ljubljanski Drami

Prisrčna proslava jubileja Milana Skrbinška

Ljubljana, 21. maja.

Jubilejni večer Milana Skrbinška s premiero Besićrjevega »Tirana«, v katerem nastopa slavljenec v naslovni vlogi, se je snoči v drami razvil v burno manifestacijo simpatij za našega prvega karakternega igralca in zaslužnega pionirja gledališke umetnosti, katerega ogromno, globoko zajeto življenjsko delo se je razsejalo po vsej slovenski zemlji od morja do severne meje ter v poklicnem in amaterskem gledališču rodilo mnogo bogatih sadov. Hiša je bila nabito polna, čeprav so izostali predstavniki oficielne družbe, ki očitno kaže zmerom manj aktualnega zanimanja za duhovne, umetnostne kulturne stvari.

Večer je otvorila lepa, svečana počastitev Skrbinškovega dela. Na odprtem odru, obloženem s trofejami, lovorjevimi venci in pokloni, se je zbral domala ves ansambel z upravo Narodnega gledališča na čelu, prihiteli pa so tudi zastopniki tiste kulturne in amatersko-igralske javnosti, ki je v Skrbinšku zmerom našla vnetega, vzpodbudnega sodelavca, mentorja in vodnika. Prvi je slavljenca nagovoril upravnik Oton Župančič, ki je poudaril pomen Skrbinška kot odrskega oblikovalca mračnih, strašnih človeških obrazov, v katerih prepade, nihče drug ne bi upal tako jasno zreti in jih nihče drug ne bi mogel razgrinjati pred nami v tako dognani podobi kakor on. Za upravnikom so jubilantu izrekli čestitke predsednik Združenja gledaliških igralcev Drenovec, urednik »Našega roda« Albert Širok v imenu primorskih Slovencev in Skrbinškovih sodelavcev iz Trsta, nestor slovenskih igralcev Danilo, zastopnik Šentjakobskega odra Hanžič, nazadnje pa je tajnik Združenja igralcev Jerman prečital še kopo brzojavnih in pismenih čestitk, ki so prispele z vseh koncev in krajev naše države, pa tudi iz tujine, kjer sta se med drugimi spomnila jubileja tudi Klub solistov in prvak Narodnega divadla Widra v Pragi. Slavljenec se je v izbranih besedah zahvalil za vso pozornost ter izrazil iskreno željo, naj slovensko gledališče rase, cvete in nosi čim plemenitejših sadov.

Burnim ovacijam, s katerimi je občinstvo obsipalo jubilanta, je sledila igra, ki spada brez dvoma med najlepša dela letošnjega repertoarja in je v Debevčevi režiji doživela tudi prodoren uspeh. Skrbinšek je v naslovni vlogi ustvaril občudovanja vredno podobo nasilnega, samolastnega človeka, ki hoče zaradi enega samega svojega razočaranja v življenju vsemu okolju vsiliti svojo izkušnjo in svojo življenjsko modrost, in je bil pri občinstvu deležen viharne zahvale. O vprizoritvi dela, v katerem je osrednja vloga odmerjena dvojici mladih, plemenitih, notranje velikih ljudi, ki sta ju Šaričeva in Jan doživela do polne veličine, bomo še poročali.

L. M.

ALBUS DOMAČE MILO
ČUVA VAŠE PERILO!
Dobiva se povsod! Pazite na ime Albus!

Za znižanje trošarin, proti pijančevanju

Predlogi gospodinj v spomenici finančnemu ministru

Poročali smo včeraj o borbi naših gospodinj z naraščajočo draginjo in o zborovanju, ki ga je priredila Zveza gospodinj v Ljubljani. Objavljamo v naslednjem spomenico, ki so jo ljubljanske gospodinje naslovile na finančnega ministra g. dr. Dušana Letico:

Zveza gospodinj si dovoljuje opozoriti finančno ministrstvo, da gospodinjstva ječe pod težo davkov, trošarin in monopolnih taks na najvažnejše življenjske potrebščine. Mesto, banovina in država uvajajo vedno nove trošarine, saj so trošarine na živila najlažje dosegljiv dohodek, kajti brez hrane ne moremo živeti. Iz tega vzroka so trošarine na živila in življenjske potrebščine skrajno **nesocialne** in **krivične**, saj zadenejo enako reveža ko bogataša. Zveza gospodinj je izračunala, da plačuje 6 članska rodbina ob skromnem življenju 550 dinarjev mesečno na davkih in trošarinah, ter je ta davek precej enak, ali ima rodbina 2, 3, 5, 10 ali 12 tisoč Din dohodka.

Pred vsem je **previsoka državna trošarina na sladkor, ki znaša 8.05 Din in 0.44 Din prometnega davka.** Nujno je potrebno, da se ta trošarina zniža, za časa vkuhavanja sadja se pa mora dati gospodinjam na razpolago trošarine prost sladkor za vkuhavanje in konzerviranje sadja. Potrošnja sladkorja in sadja se bo dvignila v korist narodnemu zdravju, v korist celokupnemu gospodarstvu. Saj bi se s povečano prodajo sadja sama ob sebi omejila žganjekuha. Potrošnja sladkorja je tako silno nazadovala, da smo z 4.5 kg na osebo letno že na enem zadnjih mest evropskih držav glede porabe sladkorja. Finančno ministrstvo naj prepove vsako otrošarinjenje sladkorja s strani drugih oblastev.

Zelo občutna je monopolska taksa na **sol** in **na vžigalice**, vse to so stvari, ki so najrevnejšim neobhodno potrebne, in je že iz tega vzroka krivična. Soli se še mnogo več potrebuje v kmečkem gospodarstvu zlasti za živino, in ni prav, ako se govori o sanaciji kmečkega gospodarstva, a v isti sapi kmeta obremeni s težko monopolsko davščino.

Zelo pogubna je za ves narod **prosta žganjekuha**, povsem prost konsum vina in žganja na kmetih. Ob zločinih in nesrečah, storjenih v pijančevanju, je pijančevanje celo olajševalna okolnost. Tihotapstvo žganja in vina cvete na škodo države, na škodo gostilničarjev, ki plačujejo davke in trošarine na vino in žganje.

Iz navedenih podatkov si dovoljuje odbor Zveze gospodinj predložiti g. finančnemu ministru naslednje zahteve: 1. trošarina na sladkor naj se zniža, finančno ministrstvo naj ne dovoli nobene nove trošarine na sladkor s strani drugih oblastev. Za časa sadne letine se da gospodinjam iz državnih tvornic trošarine prost sladkor za vkuhavanje sadja; 2. zniža naj se državna monopolska taksa na sol in vžigalice; 3. prošta žganjekuha se ukine, tihotapci z žganjem se najstrožje kaznujejo, prav tako se kaznuje vsako pijančevanje; 4. uvedejo naj se davki in trošarine, ki bodo zadeli premožne sloje, inozemska plodonosna podjetja (rudnik Bor i. dr.). Ne smejo se uvajati davki in trošarine, ki bi zadele spet pavšalno vse.

Sportni poleti nad Ljubljano

Za 50 Din doživite zračni krst in postanete navdušen letalec

Ljubljana, 21. maja.

Če z nebotičnika ali gradu ogledujemo Ljubljano, se nam naše letališče vidi majhno, a letala, ki se tam vsak hip dvigajo v zrak in spet spuščajo, nebogljena in nezanesljiva, kakor bi ne mogla zmagati zračnih poti in višin, o katerih le sanjamo. Taka je vsaj zastarela domneva patriarhalnega meščana, ki ne pozna dr. Staneta Rapeta. Za malenkostni znesek srebrnega petaka vas dvigne visoko v ozračje in vam pokaže Ljubljano tako ubogo in majhno, kakor se nam vidijo letala z gradu. Nekoč so trdili, da so naši meščani zakrknjeni in nasprotniki napredka, a dr. Rape je povedal, da je mnogo »junakov«, ki se radi dvigajo na sportne propagandne polete nad Ljubljano.

Življenje na našem letališču je vsak dan bolj živahno. Med potniškimi letali vidite vojaška in tudi nekaj zasebnih. Ljubljana je v tem pogledu v naši državi menda na prvem mestu, saj v nobenem kraju nimajo treh zasebnih letal, kakor pri nas. Prav kmalu nas bodo dvakrat dnevno obiskovala tudi avstrijska letala in tedaj bo življenje naše letališču živahnejše. A Vendar je še toliko ljudi med nami, ki ne poznajo naših zračnih poti in nekam dvomljivo vrte z glavo, če bi jih človek povabil na zračni izlet nad našo lepo, zeleno Ljubljano.

Na lahkem, enomotornem letalu se dvignete kvišku. Sava je videti, kakor da teče tik poleg mesta. Njeno široko, razlito korito je lepota, ki je sicer ne moremo videti. Za ogledovanje ni dosti časa. Letalo je naglo in močno. Veter, ki je bil danes še v mestu močan, nas je objemal z vedno večjo silo. V višini enega kilometra je bila njegova moč še večja, kakor na zemlji, a se mu je letalo kljubovalno uprlo in letelo brezskrbno proti njemu, Megle in oblaki so skrivali solnce; krila naše ptice so se povzpela še višje v ozračje, da je zmanjkalo zemlje pod nami in nas je le solnce božalo s svojimi žarki. Samotarka Šmarna gora je bila videti kakor nagubana dlan. Krog okoli cerkvice in mravljic, ki so se tam zbrale, a hip zatem nad sedlom nazaj proti mestu, ki ga je zalivala megla. Veter je zateglo pel svojo rezko pesem, a letalo je plulo na njegovih valovih in se spuščalo nad lepe domačije ljubljanske okolice. Še hip in poljubilo je zemljo — tako se spušča po vsakem sportnem propagandnem poletu, ki si ga morete privoščiti vsak dan ob vsaki uri; le dr. Rapeta pokličite poprej telefonično, da vas bo prijazno in gostoljubno dočakal in pripravil svojo ptico.

Sportni propagandni poleti nad Ljubljano pa seveda niso omejeni le na sam let. Člani našega Aerokluba razkažejo radi in zgovorno tudi hangarje in letala. Ker je po nedavnem odloku notranjega ministrstva posameznikom prepovedan dostop do hangarjev in letal, se proti plačilu enega dinarja vršijo zdaj ogledi vsako uro, a tako je tudi boljše, saj je ogled pod vodstvom strokovnjakov vreden več, nego radovednost posameznika, ki marsikaj vidi, a le redke stvari razume.

Ne bodite strahopetni! Zaupajte našim krilom in privoščite si zračni krst nad Ljubljano. Postali boste največji prijatelj našega lepega neba in našega mladega letalstva.

Slovenski učitelji v Bratislavi

Doživljaji na turneji z mariborskim ‚Rdečim Francljem'

Bratislava, 21. maja.

Točno ob peti uri je v torek zjutraj zatrobil rdeči avtobus Maribora in odpeljal je proti avstrijski meji 27 udeležencev poučnega potovanja, ki ga je priredila »Pedagoška centrala v Mariboru«. Med udeleženci je med drugimi tudi načelnik prosvetnega oddelka kraljevske banske uprave g. prof. Breznik. Potovanje vodi g. prof. Šilih. Megla je ležala nad slovensko zemljo in ni dovolila, da bi se svobodno razgledali. Carinske formalnosti so bile kmalu opravljene in lahno je drčal avtobus dalje.

Po kratkem postanku v Brucku na Muri smo prispeli z enourno zamudo na Dunaj. Kosili smo v rotovški kleti. Za ogled mesta sta bili dve uri malo, vendar pa v dežju kar zadosti. Življenje na Dunaju samem in na deželi od Špilja dalje je ko izumrlo. Ceste prazne, polja prazna, gostilne prazne, menda je bil kak poseben praznik križevega tedna. Ob 17. je šlo dalje proti Bratislavi. Avstrijski cariniki so vljudni in postrežljivi, češki so pa naravnost kavalirji. Težko so nas že pričakovali. Vsak trenotek se je iz Bratislave oglašal telefon, če smo že pri carini. Daposled so bile vse zadeve urejene in par minut po pol osmi sta nas sprejela dva odposlanca pred bratislavskim donavskim mostom, da nas popeljeta v mesto. Za stanovanje so nam določili nov in moderno urejen hotel »Tatro«.

V dvorani tega hotela je čakala bratislavska učiteljska družina in nas je sprejela v svojo sredo kot brate. Številen pevski zbor tovarišev je pod vodstvom prof. g. Strele zapel našo in češkoslovaško narodno himno, nakar je izrekel dobrodošlico predsednik Zveze slovaških učiteljev g. Berka. Za češko-jugoslovensko ligo nas je pozdravil naš veliki prijatelj, njen predsednik dr. Bařinka, ki se je v vznešenih besedah spominjal lepot južne Štajerske. Svoj govor je zaključil slovensko, kar je v nas zbudilo navdušenja. Dalje nas je pozdravil v imenu kolonije jugoslovanskih dijakov cand. jur. g. K. Mijavec, ki je osobito poudarjal zgodovinsko vlogo, ki jo je v slovanskem svetu od nekdaj igralo mesto Bratislava. Vsem skupaj je odzdravil in se zahvalil za pozdrav vodja potovanja g. prof. Šilih.

Slovenski učitelji smo gostje slovaških učiteljev. Danes smo si ogledali dopoldne vzorno urejene šole, ki nosijo prav ponosne naslove prezidenta Masaryka, generala Štefanika in drugih čeških velmož. Znamenitost prav posebne vrste je vajenska šola, ki je edinstvena v republiki. V njej so za vsako obrt, ki je v Bratislavi, posebne delavnice, kjer dobi vajenec praktičen pouk vseh onih disciplin, ki se jih pri mojstru iz tega ali onega vzroka ne more priučiti. Taka šola je od sile drag, toda tudi najvažnejši aparat za vajensko izobrazbo. Prid' zidar se les' učit!« bi zapel Vodnik. Tako je treba urediti šolstvo, če naj država napreduje.

Učne metode vseh čeških šol pokazujejo svojevrstnost, ki jo pospešuje absolutna svoboda učnega postopka. »Globalna metoda«, katere vnet zagovornik je dr. Přihoda, je razburkala vse učitelje, ki vodijo stvarne in vnete razprave za in proti. Razprave pa so predpogoj napredka, zatorej nastajajo takorekoč čez noč tako urejene in vodene šole, ki nam lahko v vsakem slučaju služijo za vzor.

Popoldne je bil določen za ogled mestnih znamenitosti. Grad Devin spada pač med one objekte, ki pritegnejo nase vsakega tujca in tudi na nas je napravil najglobljі vtis. Zvečer je bil nam na čast prirejen v »Carltonu« banket, kjer je bilo izrečenih mnogo iskrenih in pobudnih besed, ki ne bodo ostale brez uspeha. Češkoslovaška in jugoslovenska vzajemnost danes ni več prazna temveč življenja polna beseda, ki nam jamči boljšo bodočnost. Jutri si ogledamo Zlin, prenočujemo pa že v Brnu.

A. L.

Vzposabljanje slepih za življenje

Kočevje, 21. maja.

Bliža se konec šolskega leta. Šole zaključujejo svoje letno delo, med njimi tudi gluhonemnica in zavod za slepe. Koliko uspehov pokaže vsako leto naša gluhonemnica, je javnosti kolikor toliko znano. Mnogo nemih otrok se je tu že izšolalo in tako rekoč spet prejelo dar govora. Ali ni to največji dar, ki ga more dati učni zavod svojemu gojencu!

Kako pa je s slepim gojencem, bo marsikdo vprašal. Tu pač zavod svojemu učencu ne more vrniti vida, pač pa ga vzposobi, da lažje pogreša vid. Kakor je šolanje za gluhonemca življenjske važnosti, tako je tudi za slepega več kot neobhodno potrebno.

Vsako leto stopajo v zavod za slepe slepi učenčki, ki so pač še zelo nebogljeni. Takle malček ne zna niti dobro hoditi, niti jesti in se ne oblačiti, saj potrebuje za vsako svoje najpreprostejše opravilo tujo pomoč. Ni takoj zrel za prvi razred, zato pride najprej v pripravljalni razred, kjer se šele začne pripravljati za vstop v osnovno šolo. Najprej ga je potreba privaditi na njegovo okolico, da postane zaupen. Običajno to opravijo njegovi starejši slepi tovariši, ki ga začno voditi po zavodu. Prav hitro se začne orientirati in kmalu postane v kretanju prav samostojen; nič več ni opažati pri njem boječega kretanja ob zidu, temveč že prav samostojno hodi. Drugo opravi pod spretnim vodstvom učitelja šola. Učenec se uči samostojnega izvrševanja vsakdanjih opravil (obuvanja, oblačenja, pravilno jesti itd.). Vsak dan se mu na izprehodu urita hoja in orientacijski čut. Polno takih majhnih del je, ki si jih učenec vsak dan bolj in bolj usvaja.

Prav iznenaden je obiskovalec zavoda, ko pri opazovanju slepih z začudenjem ugotovi, kako se le ti nemoteno gibajo. Še bolj ga pa iznenadi, če prisostvuje delu v šoli, kjer učenci prav tako napredujejo kakor v normalni šoli. Iznenadijo ga gladko čitanje, pisanje, znanje računstva, orientacije na reliefnih zemljevidih in tako naprej. Če si obiskovalec ogleda še njihove obrtne izdelke, ki so izdelani zelo precizno, je njegovo začudenje na višku. Večkrat je že vzkliknil tak obiskovalec zavoda prav nehote: »Saj ta učenec vendar vidi.« Ne vidi, a res je, da se je v šoli naučil gledati, in sicer gledati s čutili, ki mu jih je narava še ohranila. Njegove čute je šola tako izurila, da mu prav zares služijo za gledanje. Njegove roke z veliko spretnostjo opravljajo dela, ki jih pri videčem opravlja oko. Njegov sluh opazuje vsako gibanje v njegovi okolici. Da, vsa površina telesa pri šolanem slepem pazi na bližajoče se predmete, katerih se spretno ogiblje. S knjigo in štivom je odprto slepemu okno v svet.

S privzgojenim čutom orientacije mu je olajšano gibanje. Tako postane slepi, ko stopi iz šole, samostojen in samozavesten. On za sebe doma ne potrebuje več tuje pomoči, saj se v znani bližnji okolici prav lahko tudi sam preživlja. Mnogo primerov je, kjer slepi s svojim delom samostojno preživljajo tudi svoje družine.

Zato so zavodi za slepe in gluhoneme važne vzgojne ustanove, katerim je treba nuditi vso pomoč za njihov uspešen razvoj in napredek.

Ustanovimo fond za zdravljenje jetičnih!

Milijon Slovencev naj prispeva milijon dinarjev za borbo proti jetiki!

LIANA SANDEN: 19

VSE ZATE!

Gragert in Lora sta odpotovala. Dad je ostal sam na prizorišču. A tudi stanovanje je zdaj samo njegovo. Nič več mu ni treba igrati solidnega človeka. Seveda, zjutraj mora biti na mestu, zakaj treba je, da pride pošta najprej njemu v roke. Že četrti dan bero Joosner, Montana in Dad vsi skupaj pismo, ki ga je pisal Gragertu George Wards. To pismo ponavlja vsebino Brownovih obtožb in sporoča Gragertu, da so dokazila v Newyorku na varnem. Wards pričakuje Gragertvega odgovora v štirih dneh. Če ga v tem določenem roku ne bo, izroči vse gradivo Mr. Blackwellu. Niti za en dan ne more odložiti razkritja.

Montana se nesramno nasmehne, ko Dad preda njemu in Joosnerju to pismo.

Mr. Wardsu se je pa res zelo mudilo z ultimatom. To je znamenje, da je trnek zapel. Odgovora bo pa čakal delj ko štiri dni; najbrže toliko časa, da bo vsako Gragertovo pojasnilo zaman.

»Dobro, izvrstno«, reče Montana in vrne pismo; »le pazite, da tudi v bodoče nobeno pismo in nobena brzojavka ne uide mimo vas. Med tem bomo nadalje izpodkopavali tla. Naši ljudje v Parizu se trdno zanašajo, da dobijo naročilo.«

»To bi bilo lahko doseči«, meni Joosner, »treba je samo raztrositi nekaj govoric o finančni oslabelosti Gragertove skupine in tako dalje . . . Takšne majhne opazke na borzi se širijo kakor ogenj. In razen tega še Gragertovo sedanje potovanje! Sicer je pa res neumnost brez primere — —«

— — — — —

Vsako jutro, ko najde Gragert pri zajtrku pošto na svojem mestu, zmagoslavno reče Lori:

»Nu, gospodična Fehlauova, kako prav sem imel! Zaradi teh neumnosti, ki jih pošiljajo za menoj, bi bilo res škoda sedeti v Berlinu!«

Lora mu srečno kima. Vse je tako, kakor je upala in pričakovala. Georg Gragert ji tu sicer ni predstojnik kakor doma (čeprav mu predstojniškega dostojanstva tudi v pisarni že nekoliko zmanjkuje). Tu je samo viteški sopotnik. Ko je prvi dan sestavil dnevni spored in določil delu po Lorinih mislih kar premajhno mesto, je nekaj zajecljala o svojih tajniških dolžnostih in o tem, da ne more zastonj sprejemati dragega bivanja v hotelu. Ali je naletela! Georg Gragert se je ustopil prednjo, upri roke v boke in rekel:

»A, tako ste mislili? Mislili ste, da bom igral velikega mogula in lenaril in počival, vi boste pa delali namesto mene? Ali ne veste, da je to malo manj kakor žalitev? Ali vam nisem v pisarni zadnje čase nalagal posebnih ur, da je kar pokalo? Kdaj sem vas utegnil vprašati, ali vam ni preveč? Ali boste zmogli? In zdaj, ko sem sam na oddihu, naj vas izmozgavam. Ali ste vražji? Ali niste še nikoli nič slišali o delovnem tovarištvu. Tako slišali ste? Torej prosim vašo glavico, ki drugače ni ravno zabita, naj premisli, ali storim kaj več kakor svojo prekleto dolžnost, če poskrbim tudi za vaš oddih? Ne bojte se, da vas ne bi doma spet pošteno vpregel. Čas, ki ga prebijeva tu, pa naj bo tudi za vas oddih. In če se odpočijete, bo to delu in naši tvrdki v korist. Razumete?«

Oh, Lora še prerada razume. Kar čudovito se ji zdi, kako zna Georg Gragert s svojo notranjo čistočo odriniti vsak pomislek in vsakršen strah. Lori je mahoma takisto, kakor da bi bilo vse, kar koli Gragert dela in hoče, edino pravilno. Brezpogojno mu lahko zaupa — in se tudi res zanese nanj.

Lorin obraz dobiva že podobno indijansko barvo kakor Georgov. Govoriti se ji ne more dosti, samo srečna je, gleda in čuti. Torej je to še na svetu, življenje daleč od mestnega trušča, daleč od gonje in odgovornosti. To je še na svetu — neizmerna tihota zime, jelke, same jelke, visoka, belo popudrana pravljična drevesa. In gore v svoji hladni zimski lepoti.

Prav pred zajtrkovalno verando štrlijo te gore, nagrmadene v velikanske gmote, spodaj še razpokane, a tem glajše na pogled, čim više se dvigajo, vse bolj in bolj strnjene, s snegom odete do višav, kjer ni več drugega kakor sinje in belo mrlenje. Smuči drčijo brez glasu, časih se zapraši iz jelk. Kolikor više prihajaš, toliko toplejši in svetlejši postajata sinjina in solnce.

In potem ležiš kje pod milim nebom pred kako kočo. Mahoma je kakor poleti. To je še na svetu — in to, da je zmerom blizu tebe človek, kakršen je Gragert. Vesel je kakor deček in premišljen kakor mož. Vsa prenapetost berlinskega časa je padla od njega tisti hip, ko si je prvič spet privezal smuči. Razen očeta ni Lora nikoli več našla moža, v katerem bi se tako popolno družili zdravje in nežnost, moškost in bratskost.

Tudi v duševnem oziru izhaja iz Georga nekakšna enakomerna, jasna toplota. V vsem, kar je osebnega. Ko romata takole vštric na svojih smučeh, ga Lora razume, še preden je kaj do konca povedal. Že naprej pozna vsak njegov notranji vzgib. Bližina med njima postaja čedalje bližja.

Tudi Georg je zadovoljen.

»Čudovito znate poslušati, Lora«, ji dé nekoč, po dolgem pripovedovanju o svojem življenju, o težki mladosti, skozi katero se je pretolkel edini izmed mnogih bratov in sestra, o svojih popotnih letih, o stradanju v mnogih delih sveta. Vse mu pristoji, tudi to, da jó je kratkomalo pobrisal iz šole kakor v pravem deškem romanu. Kot mornarček je preplul pol sveta, v Capetownu jo je spet popihal. V rudnikih je iskal demantov. S poslednjim denarjem je prišel na Angleško, kjer si je zopet opomogel. Vse mu pristoji, tudi to, da je zdaj na konju.

»Vas poslušati ni težko, gospod Gragert. To je mogočen svet, ki bi ga dekle, kakršno sem jaz, drugače težko spoznalo. Večina nas ve vse to samo iz časnikov in knjig. A tako, po živi resničnosti?«

»Ta ljudi ne zanima, Lora. Tu pri nas nihče ne vidi čez domači plot. Niti vi menda niste izjema«.

»Bržkone za to«, reče Lora in resno pogleda v svetlo zimsko pokrajino, »ker pri najboljši volji ne utegnem premišljevati o svoji lastni zanimivosti; a saj tudi nisem zanimiva«.

SPORT

Hermes : Železničar 4:2 (2:1)

Hermes: Oblak; Berglez, Košmerlj; Primar, Košenina, Kretič; Derenda, Brodnik, Svetic, Mokorel, Klančnik.

Železničar: Herman; Frangeš, Frangeš; Eferl, Frangeš, Golinar; Lešnik, Bačnik, Turk, Pavlin, Konrad.

Hermežani so sedaj po preteku par dni pokazali v drugič zobe. Tokrat jim je bila žrtev mariborski Železničar, ki je povsem zasluženo pustil obe točki v Ljubljani. Kljub skromni reklami, je bilo znatno zanimanje za tekmo, tako da se je zbralo na igrišču okoli 500 ljudi, ki so vzeli efekt tekme z zadovoljstvom na znanje.

Tekma je bila tudi po načinu razdeljena točno v dve polovici: v prvi so prevladovali Šiškarji, ki so vrgli v stvar vse svoje znanje in se borili res izredno požrtvovalno; tako požrtvovalno, da so jim vidoma opešale moči in so morali v drugi polovici prepustiti teren nasprotniku, ki je dlje vzdržal. Bila je vseskozi borbena in je le na trenotke zapadla v prehodno mlačnost, ko so bili igralci le preveč upehani.

Hermežani so partijo zasluženo obrnili v svojo korist. Bili so boljši v startu, večji v požrtvovalnosti, razpolagali so z bolj izbalansirano in povezano enajstorico; vsega tega je mariborskemu nasprotniku nedostajalo. Ta se je zavedel šele v trenotku, ko je bila igra že davno odločena in ko protivnik — Hermes — ni več mogel držati koraka.

Pri zmagovalcih je igrala odločilno vlogo srednja vrsta, ki je ves prvi polčas strumno držala v šahu nasprotnikov napad, svojega pa neprestano zalagala z žogami. Stranska krilca sta bila kot prilepljena na svoji krili, v sredini pa je Košenina globoko zasenčil svojega vis-a-vis. V drugem delu igre so se res da krilci omejevali bolj na defenzivni del svoje naloge, bili pa so še vedno koristni, dasi ne več tako brez napak. Izredno je bila razpoložena desna stran napada, ki so jo tudi pretirano forsirali. Svetic je zelo uporabno delil žoge, v Brodniku in Derendi je trčil na razumevajoča izvajalca svojih zamislih. Na levi strani ni vse tako funkcioniralo, Mokorel je marsikaj po svoji nerodnosti upropastil, Klančnik pa je bil i muhast i nezanesljiv, predvsem s tem, da se ni držal svojega mesta. Obramba spočetka ni imela težkega posla, ko pa so se dogodki na terenu obrnili za 180 stopinj, je pokazala semtertja po kako luknjo, in le pretirani mehkobi mariborskega napada je pripisati, da ni bilo več nesreč. Oblak je bil pri vsem tem zelo čuječ in je nekatere stvari držal v sigurnem in lepem stilu. Le »za publiko« ne igrati!

Železničarji že dolgo niso tako slabo zaigrali na ljubljanskih tleh. Sicer je res, da igra moštvo tako, kot mu dovoli nasprotnik, toda v prejšnjih časih so že tudi puščali točke v Ljubljani, pa vendar v boljši igri. Do polčasa so igrali naravnost klavrno vlogo. Njihovega moštva sploh ni bilo na terenu. Obramba od sile nezanesljiva, srednja vrsta povsem brez glave, a napad docela razbit. Dočim so se Hermežani s kombinacijami in s prodori po mili volji sprehajali po igrišču, ustvarjali nebroj šans in vsaj streljali na gol, so bili Mariborčani čisto neaktivni, nabijali so žogo tja v en dan, brez premisleka, brez vsakega haska. V napadu se je trudil Turk, ki je bil obenem najboljši mož med Mariborčani, vedno znova je vlekel zadevo naprej, toda čim je žogo oddal — in kako oddal! — je njegova okolica iz najbolj enostavne stvari ustvarila nemogoč problem. Seveda je bil s tem nasprotnikovi obrambi, ki ni poznala šale, posel neizmerno olajšan. V napadu razven Turka sploh ni bilo igralca. Srednja vrsta ni niti poskušala — vsaj tak vtis je bil — držati nasprotnikov napad. Kakor da je ni bilo! Srednji krilec, včasih izredno zanesljiv steber svojega moštva, je povsem odpovedal. Stranska krilca nista bila nič boljša. V obrambi se je vsaj v drugem polčasu uveljavljal levi Frangeš, dočim je bil njegov soimenjak na desni nezanesljiv do konca. Herman po svoji stari navadi: čim spusti eno žogo, ni več um: nost natresti mu še par žog v mrežo. Po polčasu se je moštvo precej zbralo, gotovo bolj zaradi nasprotnikovega omagovanja kot po svoji volji. Ko že ni bilo pravega odpora, se je moštvo razgibalo, še po stanju 1 : 4 so imeli mnogo prilik za boljši rezultat, pa so se okoristili samo z eno. Z eno besedo: moštvo ni zaslužilo boljše usode.

Do rezultata je prišlo tako: v 14. min. pošlje Svetic idealen predložek na desno krilo, Derendov centerpas prevzame Mokorel in ga pretvori. V 25. min se Turk prebije skozi obrambo in izravna: oster strel v podboj, od katerega se žoga odbije v mrežo; lep zgoditek! V 36. min. prevzameta Mokorel in Klančnik iz ofsida žogo, Mokorel jo poda Klančniku, ki je še vedno v ofsidu, ta zbeži in postavi na 2 : 1. — Po odmoru je v 12. min. Mokorel izjemoma zelo uspešen, pametno pošlje krilo naprej, in ko mu Klančnik vrne pas, je žoga že v tretjič v mreži. V 37. min. — medtem so Hermežani že prilično omagali — kombinacija po desni strani njihovega napada, Deredov pas Herman na črti spusti, Mokorel potisne preko črte, in stanje je 4 : 1 za H. Železničar je ves čas v napadu, v 41. min. ustvari Turk izjemno zase situacijo, ko jih drugi ne znajo izkoristiti, in strelja neubranljivo ter zniža na 4 : 2.

G. Jordan je sodil v splošnem dobro, z izjemo situacije tik pred drugim golom za H. Pozneje je spregledal težavnejše zadeve v kazenskem prostoru Železničarja, menda kot kompenzacijo za gornjo napako.

Hermežani so se s tem rezultatom povzpeli na drugo mesto, dočim je Železničar padel na tretje. Precej odločilna bo nedeljska bitka med Hermesom in Ljubljano. Dotlej pa je položaj tak:

Ljubljana	3	2	1	0	9:4	5
Hermes	4	2	0	2	9:8	4
Železničar	4	1	1	2	5:7	3
Č.S.K.	3	1	0	2	5:9	2

Državno prvenstvo v tenisu

Na igriščih SK Ilirije pod Cekinovim gradom se je včeraj odigral match prvega kola državnega prvenstva moštev med TK Domžale in TK Radeče . Zmagal je TK Domžale, tako v moštvenih, kakor tudi v damskih partijah z ruzultatom 5:0. Oba kluba sodelujeta letos prvič v državnem prvenstvu ter je njun start prav dobro uspel. Zmagalo je rutinirane še moštvo, številčno nekoliko previsoko, ker so Radečani nudili v neketerih partijah zelo trdi odpor. TK Domžale si je s to zmago priboril vstop v drugo kolo prvenstva ter se sestane prihodnjo nedeljo z Ilirijo v Ljubljani. Rezultati današnjega dvoboja so bili:

Gospodje: TK Domžale : TK Radeče 5:0

Kluge (D) : dr. Matko 5/7, 6/0, 9/7, Ladstaetter (D) : Lottspeich 6/4, 6/3; ing. Skok (D) : ing. Piatnik (6/3, 2/6, 7/5; Kuralt (D) : dr Jereb 6/1, 6/2; Kluge Ladstaetter : Lottspeich - ing. Piatnik 6/3, 7/5.

Dame: TK Domžale : TK Radeče 5:0

Useničnik (D) : Jereb 6/3, 6/3; Bahovec (D) : Matko 6/1, 6/0; Useničnik : Matko 6/3, 6/3; Bahovec : Jereb 6/1, 6/0; double: Bahovec - Useničnik : Jereb - Matko 6/2, 6/4.

Krasna zmaga Ilirije v table tenisu

Prošlo soboto in nedeljo se je vršil v Zagrebu pokalni turnir, katerega so se udeležili poleg vseh zagrebških klubov še Ilirija in državni prvak Marinko, član Hermesa iz Ljubljane. Po dvodnevnem zanimivem in napetem tekmovanju si je Ilirija priborila prva mesta, dočim se finale v doublu radi poznega časa ni mogel odigrati in je žreb potisnil Ilirijana na drugo mesto. Podrobni rezultati so bili:

Moštva: 1. Ilirija (v postavi Žiža, Glazer), 2. YMCA (Blaži, Merksamer, Šestak), 3. in 4. ZKD (Senekovič, Maksimovič, Papp) in Makabi (Weiller, Heršković, Bišič). Ilirija je zmagala prepričevalno, dasi je nastopila samo z dvema igračema v moštvu. Žiža in Glazer nista izgubila niti ene partije v vsem tekmovanju, tako da niso mogli nasprotniki izrabiti niti treje partije w. o. Ilirija je po vrsti premagala TTC I., TTC II. in YMCA, vse z rezultatom 5:2. Težka borba se je odigrala za drugo mesto med ZKD in YMCA. YMCA je zasluženo premagala rutinirane igrače ZKD s 5:4. Ilirija si je s to zmago priborila že šesto trofejo v tem letu.

Single: 1. Glazer (Ilirija), 2. Marinko (Hermes), 3. Žiža (Ilirija), 4 Maksimovič (ZKD). Mladi Glazer je priredil dr avnemu prvaku Marinku tokrat že drugič prav neprijetno presenečenje, ko ga je razmeroma lahko premagal z razliko treh proti enemu setu. Marinko je imel tudi proti Žiži dokaj težko stališče, saj je Ilirijan vodil v petem setu že z 18:14, vendar je znal partijo še rešiti v svojo korist in s tem drugo mesto singlu. Maksimovič je v predkolih lahko odpravil Dominesa in Weillerja za uspešno borbo proti Slovencem pa njegova monotona igra ni več zadostovala. Izvojeval je samo časten rezultat, ker je pobral Marinku in Žiži, vsakemu po dva seta Rezultati finala: Glazer : Marinko 3:2, proti Žiži w. o. proti Maksimoviču 3:1; Marinko : Žiži 3:2, proti Maksimoviču 3:2; Žiža : Maksimovič 3:2. Glazer je bil obdarovan za prvo mesto s prav lepim pokalom.

Juniorji: 1. Glazer (Ilirija), 2. Blaži (YMCA), 3. Merksamer (YMCA). Glazer je potrdil sloves državnega prvaka v tej disciplini ter je zasluženo nadvladal zagrebške juniorje. Njihov juniorski prvak Heršković je izpadel že v prvem kolu. Lazar : Blaži 2:1, proti Merksamerju 2:1; Blaži : Merksamer 2:1.

Double: 1. Heršković - Bišič (MAKABI), 2. Glazer - Žiža (Ilirija) Tu se borba za prvo mesto ni vršila ter je zmago Makabejcev odločil žreb. Zanimivo je, da sta zmagovalca dobila vse partije w. o. Ilirijana sta v semifinalu premagala par Marinko - Blaži s 2:1.

★

V nedeljo 24. t. m. se bo vršilo v dvorani bivšega hotela Tivoli prvenstvo Ljubljane v table tenisu, nakar že danes opozarjamo ljubitelje table teniškega sporta.

Kako je bilo v Bukarešti

Beograd, 21. maja. AA. Upravni odbor JNS je imel snoči izredno sejo, na kateri je razpravljal o rezultatih preiskave glede nastopa posameznih reprezentativcev, kakor tudi potnega maršala ob priliki tekme z rumunsko reprezentanco za balkanski pokal. O rezultatu preiskave bo naknadno objavljen poseben komunike. Na osnovi zbranih dokazil je odbor zaenkrat odredil:

1. savezni kapetan Nikola Simić ni v ničemer prekršil svoje službene dolžnosti, ker ni kvartal z igralci ne na dan tekme, niti pred njo in sploh v nobeni noči. Zaradi tega s svojim vedenjem nikakor ni povzročil neuspeha naše reprezentance v Bukarešti.

2. igralci B. Marjanović, A. Tirnanić, Č. Lojančić in Tomašević v Bukarešti nobene noči niso preigrali, tudi ne one pred tekmo in zaradi tega prav tako niso zakrivili nikakega disciplinskega prekrška.

3. kampanja, ki je bila v tej stvari vodena proti navedenim osebam, je popolnoma neosnovana.

4. kvartanja ob dveh prilikah ob belem dnevu savez ni mogel oceniti kot prekršek, kakor so to navedli sotrudniki »Politike« v svojih poročilih. Savez smatra, da kvartanje v hotelu, ki nima drugega namena, kakor da se skrajša čas in ki tudi ni zabranjeno ne v našem, niti v kakem drugem sportu, ni moglo slabo vplivati na fizično kondicijo igralcev.

5. Franjo Glaser pa se preda kazenskemu odboru, ki naj uvede proti njemu postopanje in dožene v koliki meri je njegova krivda glede trditev, ki so se izkazale za netočne.

6. Aleksander Bugarski, savezni sodnik, se črta iz seznama saveznih sodnikov na osnovi točke 17. § 28 pravil JNS in § 106 pravilnika sodnikov JNS.

Odbor za izvedbo lahkoatletskih dvomatchev. Iz službeno objavljene postave lahkoatletske reprezentance Ljubljane za Gradec so bili pomotoma izpuščeni reprezentanti: Dečman, Putinja in Slanina. Gornjo službeno objavo naj vsi trije vzamejo na znanje. Prva dva naj takoj prineseta tajniku odbora Savo Sancinu, Tavčarjeva 1, po dve sliki in sporočita potrebne podatke. Vzamejo naj s seboj za Gradec sprinterice, Trening dres, rezervno majico in hlačke.

SK Ljubljana. Danes ob 20.30 v klubovem tajništvu strogo obvezen sestanek starejših igralcev. Razen nogometašev, ki so potovali v Celovec, se moarjo udeležiti: Rožič, Bertoncelj, Zavrl, Petrič, Pišek, Calleari, Žitnik I. in Janežič.

SK Mars. Danes ob 20.30 strogo obvezen članski sestanek za I. in juniorsko moštvo. Doliner, Zupanc, Novak sigurno!

SK Svoboda. Po treningu danes ob 19. članski sestanek v garderobi na igrišču.

Liverpool : BSK 2 : 0 (1 : 0)

Beograd, 21. maja. p. Pred rekordnim številom 15.000 gledalcev se je danes vršila nogometna tekma med angleškimi profesionali FC Liverpoola in BSK. Angleži, ki so predvedli zelo precizno in lepo igro, so zasluženo zmagali z 2:0 (1:0).

FC Liverpool bo v nedeljo igral ali proti Jugoslaviji ali pa proti kombiniranemu moštvu Jugoslavije in BSK.

gum..?
OLLA
biser higiene

RADIO

Sobota 23. maja

Ljubljana 12: Plošče. — 12.45: Vreme, poročila, — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošče. — 14: Vremenska napoved. — 18: Za delopust igra Radio orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Prispevek Dalmacije za jugoslov. kulturno uveljavljenje v svetu (dr. M. Dejanović). — 19.50: Zunanjepolitični pregled (dr. Alojz Kuhar). — 20: Vesel večer o telepatiji. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Razni plesi (Radio orkester).

Beograd 17.45: Orkestralni in pevski koncert. — 19.50: Pester glasbeni večer. — 22.20: Lahka in plesna muzika. — **Zagreb** 17.15: Godalni kvartet. — 20: Pevski koncert. — 21: Moški pevski kvartet. — 21.30: Tamburaški zbor. — 22.15: Plesna glasba. — **Praga** 19.15: Jazz-kvartet. — 20: Mešan program iz Moravske Ostrave. 21.20: Revija plošč. — 22.15: Plošče in plesni orkester. — **Varšava** 20: Koncert orkestra. — 21.30: Zabaven program. — 22: Lahka in plesna muzika. — **Dunaj** 12: Plošče — 16.35: Orkester mandolin. — 17.40: Plošče po željah. — 19.10: Razigranost v pesmih. 19.55: Dunajska opereta — 22.10: Estonske arije in pesmi. — 23.05: Simfonični jazz (plošče). — 24: Ciganska kapela iz Budimpešte. — **Berlin** 19: Orkestralna glasba. — 20.10: Koračnice in vojaške pesmi. — 22.30: Lahka godba in ples. — **München** 19.40: Klavirske skladbe. — 20.10: Zabavni večer. — 22.30: Spomladanski ples. — **Stuttgart** 19: Koncert orkestra. — 19.45: Mozartove in Schubertove klavirske skladbe. — 20.10: Polka in drugi poskočni plesi. — 21: Komorna glasba. — 22.30: Kakor Berlin. — 24: Nočni koncert.

Naše gledališče

DRAMA

Petek 22.: Tiran Red Četrtek.

Sobota 23.: Mladi gospod šef. Premiera. Red B.

Nova komedija v drami. Jutri v soboto, bo premiera komedije »Mladi gospod šef«. Mladega šefa igra g. Stupica, prokurista g. Gregorin, ravnatelja podjetja g. Lipah, knjigovodjo g. Kralj. Marliza je ga. Mira Neffatova, Lizi pa ga. Severjeva. V ostalih vlogah nastopijo gg. Daneš, Jerman, Potokar in Sancin. Dejanje izredno zabavne komedije se vrši na Dunaju in sicer prvi dve dejanji v drogeriji Götz, tretje v baru. Komedija je izvrstna, polna najzabavnejših zapletljajev. — Premiera je za red B.

OPERA

Petek 22.: Zaprto (Gostovanje v Mariboru: Seviljski brivec. Izven).

Sobota 23.: Carmen Red A.

Nedelja 24.: Trubadur. Gostovanje Josipa Rijavca. Izven.

Po presledku nekaj tednov se poje ena najbolj priljubljenih oper Bizetova »Carmen« z go. Bernot - Golobovo v naslovni vlogi. Predstava bo za red A.

Josip Rijavec gost naše opere. V nedeljo 24. t. m. bo pel prvič v naši operi g. Rijavec vlogo Manrica v Verdijevi operi Trubadur. Vsako gostovanje Josipa Rijavca je največji praznik naše opere. Kot eden najodličnejših tenoristov uživa sloves v svoji domovini, pa tudi v širnem svetu.

Mariborsko gledališče

Petek 22.: ob 20. Seviljski brivec. Gostovanje ljubljanske opere. Red A.

Trenchkoate
ter vsa
OBLAČILA
v ogromni izberi, odlično izdelana si nabavite najugodneje
pri Preskerju
Sv. Petra c. 14
Telefon 38-88.

Kupujte domače blago!

†

MARIJA VODNIK naznanja vsem svojim sorodnikom in znancem, da je njena sestra, gospa

FRANČIŠKA BIZOVIČAR

po mučni dolgotrajni bolezni v četrtek umrla.

Pogreb bo v petek, dne 22. t. m. ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta.

ŽALUJOČI OSTALI.

†

Umrla nam je naša nadvse ljubljena soproga, mati in teta, gospa

Jožefa Kapelj

roj. Sever

sovroga bakrarskega in kotlarskega mojstra ter posestnika

previdena s tolažili sv. vere.

Pogreb predrage pokojnice bo v soboto, dne 23. maja 1936, ob 4. uri popoldne, izpred hiše žalosti, Aljaževa c. št. 4, na pokopališče v D. M. v Polju.

LJUBLJANA, dne 21. maja 1936.

Žalujoča rodbina KAPELJ in ostalo sorodstvo.

Lahkostrelke na valovih

Lahkostrelski sport je v Ameriki priljubljen tudi pri ženskah v letoviščih na morju. Iznajdljive Američanke so si zaradi tega izmislile interesantno novost: tarčo, ki se pozibava na morju, medtem ko merijo tekmovalke nanjo iz svojih veslaških čolnov

Svet najmanjših količin

Mikrokemija — Tisočinka miligrama ali gama

Mikrokemija se imenuje tista stroka kemične vede, ki se bavi z raziskovanjem najmanjših, včasih nekoliko miligramov težkih ali še lažjih delcev snovi ali pa tudi samo sledov kakršnih koli snovi v mešanicah. Sem spada tudi kemično ugotavljanje snovi s pomočjo optično povečajočih sistemov. Te analize se vrše na zelo tankih samo nekoliko tisočink milimetra debelih rezih iz rastlinskega ali živalskega tkiva ali pa tudi na tenkih obrusih rudnin.

O merah snovi in teles, ki se z njimi bavi mikrokemik, dobimo neko predstavo, če jih primerjamo s kapljami vode ali z milimetrom. Miligram je približna teža petdesetinke kaplje iz kapne cevke. merilna enota v tem svetovju najdrobnejših telesc pa je tisočinka miligrama ali gama kakor se imenuje z znanstvenim imenom. Ta gama tehta komaj petdeset tisoči del vodne kapljice..

Mikrokemiki poznajo celo vrsto zelo finih metod ki mu omogočajo spoznavati najrazličnejše kemične spojine tudi če tehtajo 1 sam gama ali pa tudi dosti manj. Tu si lahko mislimo, kakšen pomen ima njegovo delo za biologične vede, za preizkušnjo materialov, za kriminalistiko in druge stroke znanosti in gospodarstva.

Bodoči krmilarji Francije

Poslanci: Deladier, Thorez in Leon Blum

Izginola mesta

Dokumenti davne zgodovine

V džunglah Kotaha, kjer se vrše danes najbolj razburljivi lovi na tigre, se razprostirajo ozemlja, v katerih so stala nekoč mesta s številnim prebivalstvom in visoko razvito kulturo. Profesor za staro indijsko zgodovino in kulturo na hindujskem vseučilišču v Benaresu dr. A. S. Altekar je odkril sredi najbolj goste in najbolj nevarne goščave nad vse zanimive in pomembne napise ter spomenike, ki mečejo novo luč na staroindijsko kulturno zgodovino.

Ti napisi so samo trinajst let mlajši od nastarejših doslej znanih iz dobe vikrame. Trije izmed teh napisov so na žrtvenikih, ki so jih uporabljali za verske ceremonije sinovi staroindijskega vojskovodje Mokharija. Napisi so v davno izginolem sanskritu in so datirani z letom 295. vikramske dobe. To bi ustrezalo našemu l. 239. Pripovedujejo, da je rod Mokharijev prebival tu že v tretjem stoletju.

Kakor je videti iz različnih znakov, so bili vplivi budhizma in jainizma v dobi od l. 800. do 1200. našega štetja v teh krajih zelo močni. V drugih, dobro ohranjenih svetiščih je prof. Altekar s svojim asistentom dr. Mathuralom Šarmo odkril grobove, cerkveno orodje in kipe božanstev, vse v najlepši izvedbi.

Sovražnik države št. 2

Mož, ki je s tihotapstvom „zaslužil“ 10 milijonov dolarjev

Ameriški policiji je uspel dober lov. Prijela je Johnnyja Torria, ki je bil postal že legendarna osebnost chicaškega gangsterstva. Za režima proslulega Ala Caponeja si je Torrio baje pridobil imetje več nego 10 milijonov dolarjev, in sicer s tihotapskimi posli. Ko je padel zveznim agentom v roke, se je pravkar pripravljal, da bi ostavil Zedinjene države. Sedaj se bo moral zagovarjati zavoljo nezakonite prodaje likerja. Poleg njega se bo zagovarjalo še deset drugih članov chicaškega podzemlja. Vsi so bili v Torriovi službi.

Z aretacijo te tolpe se je posrečil policiji uničujoč sunek proti ameriškemu tihotapstvu. Torria je newyorški policijski komisar Valentine pred kratkim proglasil za »ameriškega državnega sovražnika št. 2.«. Policija je baje zvedela, da se Torrio večkrat sestaja z ženo Ala Caponeja na Floridi in ji daje velike vsote denarja. Ko so ga prijeli, je imel pri sebi že potni list, ki so mu ga bili priskrbeli prijatelji v državnem departementu

Radijeva kokoš

Naprava za iskanje izgubljenih radijskih predmetov

Svete Junonove gosi so rešile Rim pred barbari s svojim gaganjem in so postale s tem slavne. Prav tako slavna bi lahko postala »radijeva kokoš«, ki lahko postane s svojim kokodakanjem v določenih zavodih prav dragocena »domača žival«.

Ta žival ni nobena živa žival, temveč zanimiv znanstveni aparat, ki daje v bližini predmetov, ki vsebujejo radij, kokodakanju podobne glasove, od česar je tudi prejel svoje ime V bolnišnicah se pogostoma zgodi, da izgube radijeve igle. So tako majhne, da jih je težko najti, a so tudi precej drage, zato je bilo vredno izumiti posebno iskalno pripravo. Navadna neonova žarnica, ki zažari pod vplivom radija, sklene, čim zažari, tok električne baterije, ki je v zvezi z zvočnim aparatom in ta aparat povzroča potem kokodakanje.

Stvar je torej zelo preprosta. Preizkusili so jo že na razne načine in se je vselej izkazala. Če je izgubljena igla v bližini, se radijeva kokoš oglasi, nje glas postaja močnejši, če se z njo igli približuješ, a slabotnejši, če se oddaljuješ. Tudi iskanje je torej preprosto. Veliko korist bodo imeli z njo gotovo tudi pri iskanju radijeve rude.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Balet — del življenja

Rusija mu je vdihnila dušo

V Londonu deluje ta čas zanimiv umetnik, Mihael Fokin, ki je njegovo ime v neločljivi zvezi s slavo ruskega baleta. Mož šteje 56 let, za njegovo energijo in stvarjalno silo pa bi ga lahko zavidali mnogi mladeniči.

V prejšnjih letih je bil Fokin mož, ki je zrevolucioniral ruski carski balet. Bil je z brezdušno akrobatiko svojega časa zelo nezadovoljen in je sam začel pisati baletne skladbe, ki so jih istočasno proglašali za dekadentne in prevratne. Danes veljajo že za klasične, kar pa Fokinu ni všeč, ker bi še vedno rad veljal za prekucuha.

Slava baleta Djagileva je temeljila večji del na Fokinovi koreografiji. Balete »Princ Igor«, »Žar-ptica«, »Šeherezada«, »Petruška« in druge je Fokin sam sestavil, na kar ljudje radi pozabljajo. Zelo se mu zdi zamalo, da imenuje »Britska enciklopedija« Djagileva, ne pa njega kot avtorja teh baletov. Preden se je seznanil z Djagilevom, je že napisal »Silfide«, »Karneval« in »Umirajočega labuda« za Ano Pavlovo.

Diagileva ne smatra za ustvarjajočega umetnika, temveč za dobrega organizatorja. Nižinski po njegovem mnenju ni bil največji plesalec na svetu, bili so drugi, ki so bili prav tako dobri ali pa še boljši, samo da niso imeli tolikšne sreče s slavo. Pavlova je bila nedosegljiva v plesnih ulogah, kjer se je morala kazati žalostno ali malo bolno, v krepkejših ulogah pa so jo druge prekašale.

»Skrivnost ruskega baleta«, pravi Fokin, ki inscenira v Londonu pravkar dva nova lastna baleta, »je bila v tem, da v Rusiji baleta ne smatrajo za zabavo, temveč je del ruske življenjske vsebine. Rusija je dala baletu dušo. Plesalke iste kvalitete, kakršne so naše, se dobe danes že povsod na svetu, plesalce iste kvalitete pa dobiš samo v Rusiji«.

Varčevalci v Rusiji

Moskovska »Ekonomičeskaja Žizn« poroča, da je bilo lansko leto v Rusiji za 706 milijonov rubljev več hranilnih vlog, to je za 71.3 odstotka več nego predlansko leto in za petkrat več nego l. 1933. V osemnajstih nacionalnih republikah so bile vloge še višje, in sicer za 108 odstotkov v primeri s predlanskim letom. L. 1933. je znašala povprečna vloga 60, l. 1935. pa 159 rubljev. V prvem četrtletju letošnjega leta so sovjetski štedljivci zvišali svoje vloge za 281 milijonov rubljev. Skupno znašajo vloge danes 2 milijardi 724 milijonov rubljev.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dva škota se srečata. »Halo, stari mladenič,« pravi eden začudeno, »kako pa to, da ne jecljaš več? Kako si se ozdravil?«

»Moral sem iz Aberdeena telefonirati v New York,« je dejal drugi.

ANEKDOTA

Moric Rosenthal je imel koncert v nekem mestu v Ohiu. Ker njegov koncertni klavir, ki ga je jemal na svoje turneje vedno s seboj, ni prispel pravočasno, se je moral umetnik za ta večer zadovoljiti z revno šklempro. Po prvih taktih Lisztove fantazije »Don Juan« je odpadla slabo privita lira, na kateri so viseli pedali in umetnik je bil prisiljen, da odigra zelo težko skladbo brez pedala. Nesreča ne pride nikoli sama in tako se je odlomila sredi skladbe ena izmed nog na stolu, na katerem je pianist sedel in je bil prisiljen, da je ostanek odigral, podpirajoč stol z lastno nogo.

Ko je Rosenthal ta dogodek pozneje pripovedoval nekemu prijatelju, ga je ta vprašal: »Nu, kako ste pa bili s tedanjo svojo igro kaj zadovoljni?«

Rosenthal je odgovoril s smehom: »Zdi se mi, da sem tedaj kakor kakšna Pitija s trinožnika povedal občinstvu precej dvoumne resnice«

VSAK DAN ENA

Nervozni pianist je slišal napačen ton ... (»Tidens Tegn«)

Iz življenja na deželi

Iz Kamnika

ka— **Ustanovitev pomočniškega zbora v Kamniku.** V ponedeljek se je vršil pri Kumerju dobro obiskani ustanovni občni zbor pomočniškega zbora Združenja trgovcev za srez Kamnik. Udeležila sta se ga med drugimi tudi zastopnika Združenja trgovcev načelnik in mestni predsednik g. Anton Stergar in tajnik g. Jože Klemenčič. Zbor je vodil g. Vinko Vizovišek, o nalogah pomočniškega zbora pa je predaval tajnik zveze iz Ljubljane. Izvoljen je bil tale odbor: načelnik Vinko Vizovišek, podnačelnik Ivo Kumer, tajnica Nuška Zagarjeva, blagajnik Ivan Kotnik, odbornika Lojze Rodič in Pepi Rozman, nadzornik pa Franc Racman. Vsi odborniki so iz Kamnika ter se bodo pozneje kooptirali v odbor tudi zastopniki drugih krajev. Občni zbor je pozdravil načelnik Združenja trgovcev in mestni predsednik g. Stergar, ki je obljubil tudi vso podporo združenja. Na zboru je bila soglasno izrečena želja, naj bi se odpravilo nedeljsko odpiranje trgovin in se zagotovil trgovskim pomočnikom popoln nedeljski počitek. Trgovski pomočniki kamniškega sreza naj se prijavijo k pomočniškemu zboru na naslov: Vinko Vizovišek pri g. Kramarju, Kamnik.

Iz Litije

i— **Učiteljsko zbrovanje** s predavanjem sreskega šolskega nadzornika g. Ivana Bezeljaka bo v soboto 23. t. m. ob 9. dopoldne pri Mikliču v Ljubljani. Naslov predavanja je Razvoj šolstva v litijskem srezu v teku 15 poslednjih let«. Na dnevnem redu bodo še druge stanovske in prosvetne zadeve.

Iz Novega mesta

n— **V sodne zapore okrožnega sodišča** so orožniki iz Mokronoga dovedli Črčka Janeza, brata Črčka Petra, ki je sodeloval pri nočnem ropu v hiši vdove Borštnarjeve v Mokronogu. Črček Janez je bil aretiran, ker je prodal revolver roparju Alojziju Hiršmanu in enega Zahoriku Kazimiru. Kakor je Hiršman izpovedal, je od Črčka kupljeni revolver odvrgel na begu pri Vel. Loki v bližini železniške postaje, kjer so ga pozneje tudi našli.

n— **Nočni napad.** Ko je šel v nedeljo zvečer orožniški komandir v pokoju g. Mirko Golob iz nekega lokala na stanovanje na Šukljetovi cesti, sta ga v bližini Murnove hiše napadla mlada neznanca in ga pobila z udarci na tla. Napadalca sta od njega zahtevala denar. Napadenec je začel oba prepričevati, da nima pri sebi denarja. Roparja sta ga nato pustila pri miru in se izgubila v noč.

Iz Ptuja

j— **Slovo priljubljenega oficirja.** Iz Ptuja je premeščen vodnik orožniškega voda podporočnik g. Smiljanić Desimir kot vodnik klisarskega orožniškega voda. Smiljanić je prišel k nam pred tremi leti iz Osijeka in se je kmalu vživel v tukajšnje razmere. Pri nas si je pridobil s svojim ljubeznjivim naslopom vsestranske simpatije, tudi med kmečkim ljudstvom, s katerim je zlasti občevati. Udejstvoval se je tudi pri vseh nacionalnih društvih Na njegovem novem službenem mestu mu želimo obilo sreče.

j— **Protituberkulozni teden v Ptuju.** Protituberkulozna zveza v Ptuju je uvedla nabiralno akcijo in je vsem domačim društvom razposlala nabiralne pole, da zbirajo med člani prispevke. Dostavljeni so bili tudi bloki za poldrugi dinar vsem trgovcem, brivnicam, gostilnam, kavarnam, restavracijam, in kinematografu s prošnjo, da jih razprodajo. Dalje so državni in drugi uradi prejeli poštne položnice s prošnjo, da uvedejo med svojim uradništvom nabiralno akcijo protituberkuloznega dinarja in tako pripomorejo zvezi v borbi proti jetiki. Namen akcije ni samo zbiranje prispevkov, temveč tudi bujenje smisla za protituberkulozno gibanje, saj je še danes v Ptuju in okolici med prebivalstvom mnogo takih, ki niti ne vedo, da posluje v Ptuju protituberkulozni dispanzer. Dolžnost celotne javnosti ptujskega sreza, posebno pa mesta Ptuja je, da v tem tednu posveti vsaj nekoliko svojih misli protituberkuloznemu gibanju. Zato se naprošajo vsi, ki so prejeli nabiralne pole, da to akcijo najskrbneje izvedejo. Nihče naj ne odklanja listkov!

j— **Kino bo predvajal** v soboto ob 20. in nedeljo ob pol 19. in pol 21. velezanimivi film »Plavi strup«. Predigra kulturni film in Foxov tednik.

★

JURKLOŠTER. V korist siromašni šolski deci so uprizorili jurklošterski igralci pod okriljem Rdečega križa v nedeljo 17. t. m. v novootvorjeni gledališki dvorani lepo Finžgarjevo dramo »Razvalino življenja«. Da so jurklošterski igralci res spretni, so s to igro ponovno pokazali. Glavne vloge so igrali gospodične Lavnačeva, Robičeva in Semetova in gg. Koželj, Brečko, Burin in Harguč in se vanje z razumevanjem poglobili. Igro je vestno zrežiral g. Marguč. Še večkrat!

MARENBERG. V petek 8. t. m. je umrl po kratki mučni bolezni zadet od možganske kapi brivski mojster g. Bratuša Vekoslav. Bil je v najlepši moški dobi, star komaj 48 let. Rodom je bil iz Ljutomera ter se je takoj po preobratu naselil v Marenbergu. Kljub težkim življenjskim prilikam je ostal značajen narodnjak. Deloval je vneto pri vseh nacionalnih in kulturnih društvih. Zlasti je bil poznan kot izboren gledališki igralec ter je nastopil skoro pri vseh gledaliških igrah, ki so se uprizorile v zadnjih 16 letih v Marenbergu . Postavil je na oder mnogo izklesanih likov, ki bi delali čast tudi poklicnemu igralcu. Slovenci v Dravski dolini, zlasti pa v Marenbergu ga bodo težko pogrešali. Zapušča v največji revščini ženo in 3 nedorasle otroke. Naj mu bode lahka obmejna slovenska zemlja, za katero se je boril vse življenje!

MARKOVCI PRI PTUJU. Za polže so prišli v Markovcih slabi časi. Markovska deca in tudi odrasli so jim napovedali vojno. Neka mariborska firma za perutnino je namreč prišla na idejo, da bi se dalo tudi s polži zaslužiti in objavila je njih nakup po 2 Din za kg. Pošiljala jih bo morda v tujino, ali pa bo zalagala z njimi tudi domače trge. Mnogi Markovčani so se skraja smejali in zbijali šale iz polžjih agentov in prekupčevalcev, ali ko so videli, da posel ni tako slab so izpremenili mnenje in marsikdo, ki se je prej smejal je sam postal polžji lovec. V kratkem času so nabrali polne koše posebno lepih polžjih eksemplarjev obojega spola in jih zapeljali naravnost v Maribor, kajti domači prekupčevalci so preslabo plačevali. Zdaj je v glavnem nabiranje že končano in polžji lov v velikem obsegu se bo začel ponovno v jeseni, odnosno drugo pomlad. Govori se, da se bo v Markovcih ustanovila zadruga za lovljenje polžev in da bo občina obdavčila doslej svobodni polžji lov.

ORMOŽ. V soboto 16. t. m. je priredila ptujska Glasbena matica vokalni koncert v Ormožu. Na programu so bile zastopane le narodne pesmi, ki jih je zbor izvajal s preciznostjo. Dirigent g. Šedelbauer, znani čelist in učitelj na Glasbeni matici, je spretno izbral učinkovite pesmi, s katerimi si je pridobil srca vseh navzočnih poslušalcev. Njegov zbor je izvrstno discipliniran. Lepoto, strast, nežnost, humor, kar vsebujejo pesmi, je dirigent s fineso priklical v življenje. Upravičeno odobravanje poslušalcev po vsaki pesmi je kazalo, kako globoko so se jih dojmile. Žal moramo ugotoviti, da obisk ni bil najboljši in da smo pogrešali marsikaterega, ki ga poznamo kot ljubitelja lepega petja. Celotnemu pevskemu zboru in posebno g. dirigentu se prav iskreno zahvaljujemo za prelepi večer naše lepe narodne pesmi.

ŠOŠTANJ. V soboto in nedeljo je uprizoril Sokol Linhartovo petdejanko »Veseli dan ali Matiček se ženi«, ki so jo igrali dijaki. Režiral je igro g. Mazej. Igra je bila izvrstno podana. Povzdignili so jo še kostumi celjskega gledališča in okusna inscenacija odra. Svoje vloge so podajali vsi z lahkoto in s sproščenostjo. Imenitno je nastopil Matiček in Nežika mu je bila dorasla tovarišica. Dobri so bili tudi baron, njegova žena, Zmašnjava Tonček in drugi. Upamo, da ta nastop dijakov ni bil zadnji. — Združenje obrtnikov (mlinarjev) je imelo pred dnevi redni občni zbor. Pri volitvah je bila za dobo treh let izvoljena tale uprava: predsednik Glušič Karel, podpredsednik Mešič Rudi; odborniki Košec Ivan, Resnik Ivan, Es Josip, Zapušek Jernej, Berglez Baltezar in Kumer Luka; nadzorstvo: Irman Franc, Berglez Anton in Mravljak Josip.

Vestnik ZKD

Mlado društvo za svojo knjižnico

V vestniku ZKD smo predprošli teden napisali nekaj misli o naših knjižnicah in o nalogah, ki čakajo knjižničarje v poletnem času, ko pojenjava zanimanje za čitanje. Tudi danes se hočemo še malce pomuditi pri tem predmetu.

Kakor je razvidno iz podatkov ZKD, imajo sicer tudi mnogi manjši kraji društva, bodisi sokolske čete, pevska društva ali druge društvene edinice, nimajo pa še nobene knjižnice. Ta pomanjkljivost ovira programatično delo v načrtnem prosvetnem udejstvovanju; saj so društvene knjižnice izredno važno vzgojno in izobraževalno sredstvo.

Vzemimo praktičen primer, kako bi dobil lastno knjižnico kraj, ki ima — čeprav leži v hribih — že marljivo delujočo sokolsko četo. Odbor naj izbere marljivo osebo, ki ji naj poveri osnovanje knjižnice. Knjižničar se bo pobrigal, da mu odbor dodeli nekaj ustanovnega zneska, ki mu bo omogočil, da si nabavi nekaj knjig. Za vse nasvete glede nakupa knjig se bo obrnil na ZKD, ki mu bo preskrbela seznam in cenik knjig; pri Tiskovni zadrugi (Ljubljana, Šelenburgova ulica) pa mu bo oskrbela pri nabavi knjig popust.

Knjižničar se bo obrnil nato s posebno nabiralno polo na vse članstvo pa tudi na petičnejše znance in prijatelje v svojem delovnem okolišu. Obrazložil jim bo sklep društva, da snujejo lastno knjižnico in jih poprosil, naj mu darujejo v ta namen odvišne knjige. Kdor nima lastnih knjig, bo gotovo rad dal kak manjši znesek. S sličnim obvestilom se bo obrnil knjižničar tudi v večje sosednje kraje, odbor sokolske čete sam pa tudi do sosednjih sokolskih edinic. Te bodo s ponosom uvidele pohvalno prizadevanje mlade hribovske sokolske čete, in ji bodo darovale nekaj knjig iz svojih knjižnic.

Med dobrimi ljudmi imajo dobre knjige vedno dovolj prijateljev. Spreten knjižničar bo znal krog svojih podpornikov in sredstva za nabavo knjig povečati še z raznimi prireditvami. Dramatski odsek, pa pevci, seveda tudi telovadci — vsi ti so poklicani, da pomagajo pri polaganju temeljev za lastno knjižnico. Igralci bodo vpnizorili v ta namen posebno gledališko predstavo, pevci bodo podprli knjižnico blagajno s koncertom, prednjački zbor, ki se zaveda pomembnosti vzgojnega dela, bo priredil telovadno akademijo ali celo javni nastop. Koder pa so prilike drugačne, pa se bodo združili vsi društveni odseki, da prirede le akademijo, kjer bo prevzel vsak del celokupnega programa.

Ustanovitev lastne knjižnice je dogodek, nad katerim je navdušen vsak človek, ki ima količkaj smisla za napredek prosvete. Verjemite, da se vesele tega napredka tudi oni domačini, ki so razkropljeni po svetu, kjer imajo vidne javne službe. Sporočite veselo vest tudi njim, poprosite jih, naj pogledajo na svoje knjižne police ... v večini primerov bo prošnja iz domačega kraja uslišana in knjižnica dobi spet prirastek. Z zanimanjem, ki sta ga znala vzbuditi za novo snujočo se knjižnico tako odbor sokolske čete, kakor knjižničar sam, rasteta tudi število knjig in fond za knjižnico. Knjižničar se bo obrnil za podrobne strokovne nasvete morda še do knjižničarja v soseski, nato pa se bo lotil podrobnega urejevanja, sestave kataloga in ostalega, kar zahteva vestno upravljanje knjižnice.

Vse te priprave morajo biti izvršene do jeseni. V času, ko bo glavno poljsko delo opravljeno, in se bo v društveni edinici začela nova sezona, bodo izdajali v knjižnici že prve knjige. Spet priložnosten povod, da se ta pomemben praznik proslavi vsaj s skromno prireditvijo, ki bo obogatila knjižnico za nekaj novih izvodov.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani